İŞÇİNİN GAZETESİ

Karşı-devrim
yanıtını bulacaktır

14 Ocak 1990
Yıl 1, Sayı 3

Sosyalist ülkelerdeki gerilemelerden ve Romanya’dan yüz bularak istedikleri kadar karşı-devrim rüzgarı estirsinler

Rüzgar eken fırtına biçer

Türkiye işçi sınıfı devrim fırtınasına hazırlanıyor. Estirilen karşı-devrim rüzgarları, devrim fırtınasını engelleyemeyecek, işçi sınıfımız Gorbaçof’u da, Türkiye’deki sülalesiyle birlikte emperyalizmi de yerinden hoplatacak bir armağanı dünya işçi sınıfına verecektir.

Gorbaçof çizgisi bir süredir ürünlerini vermeye başlamıştı. Sosyalist ülkelerdeki komünist partiler, hızla sosyal demokratlaşıyorlardı. Kendi ülkelerindeki sorunlara ve dünyadaki ekonomik-politik gelişmelere yanaşımları, giderek emperyalizmin izdüşümüne dönüşüyordu. Buna bağlı olarak sosyalizmin kazanımları, emperyalizmin alkışları altında satışa çıkarılıyordu. Süreç ilerledi, Romanya’da karşı-devrimci bir darbe olarak patlak verdi. Romanya’da sosyalizmin yıkılışında, Çavuşesku’lar tarihin sayfalarına onurlu devrimci imzalarını atarlarken, Gorbaçoflar da hain karşı-devrimci imzalarını attılar.

Romanya gerçek bir dönüm noktası oldu. Dünyada gerici, karşı-devrimci rüzgarlar esmeye başladı. Gorbaçof’un desteğiyle emperyalizm sosyalist ülkelerde varlığını güçlendirirken, devrime yakın halkalarda da burjuvazi, Gorbaçof yanlısı güçleri *yedeğine alarak*, *işçi sınıfı* üzerinde karşı-devrimci bir ağ pekiştirmeye çalışmaktadır. Ama boşunadır. Karşı-devrim rüzgarlarının kendisi bile, dünyamızın derin bir devrimci sarsıntının eşiğinde olduğunu kanıtlamaktadır.

Romanya’dan yüz buldular

Sosyalist ülkelerdeki dönüşümlerle, özellikle Romanya’nın düşüşüyle birlikte, Türkiye’de de burjuvazi gerici karşı-devrimci rüzgarları şiddetlendirmek için uğraşıyor. Bunun belirtisi olarak bir-iki örnek göstermemiz yeterli olur.

Bugüne kadar en azından bazı burjuva kesimler tarafından korunuyor gibi gösterilen türban yasağı, 28 Aralık 1989’da Yüksek Öğrenim Kurumu (YÖK) tarafından bir kalemde kaldırıldı. YÖK’ün Öğrenci Disiplin Yönetmeliği’nin 7. maddesinin (h) fıkrası gereğince, ama varolan yasa ve kararlara bile ters düşerek iptal edilen türban yasağı, İslamcı-milliyetçi faşist kesimin bir zaferi olarak yansıtıldı. Oysa, bu “zafer”in zamanlamasında, başka etkenlerin yanısıra, asıl olarak Romanya’daki karşı-devrimin payı vardı.

Türban yasağının, karşı-devrim rüzgarı içinden çıkan iptali, arkasından çeşitli gerici girişimleri de getirecektir. Yıllardır gericiliğin istemi olan Ayasofya’nın ibadete açılması için, üniversitelerde mescit yapılması için çığlıklar şimdiden yükselmeye başladı bile.

İkinci bir örnek, altı yıl önce işkence sonucu ölen yedi çocuk babası Enver Şahan’ın katili yedi polisin beraat etmesidir. Enver Şahan’ın adı Uluslararası Af Örgütü’nün “işkence ve gözaltında ölenler” listesinde bulunmaktadır. Böyle bir olayın sorumlularını serbest bırakma cesaretini burjuvazi, dünyadaki karşı-devrimci kazanımlardan almaktadır.

Bir başka örnek de, birçok işkolunda son ay içinde yoğunlaşan işçi çıkarmalarıdır. Daha önceki aylarda teknik-ekonomik nedenler ileri sürülerek atılmanın yerini, son dönemde açıktan sendikal-siyasal nedenlerle işten atılma almaya başladı. Eylemlerde aktif yer alan, eylem örgütleyen, sendikal savaşımın öncülüğünü yapan işçiler, açıktan bu nedenle işten çıkarılıyorlar.

Öte yandan, sosyalist ülkelerde karşı-devrimci adımlar atıldıkça değişen dengeler, bir süredir Kürt halkına yönelik daha cüretkar bir baskı politikasına geçilmesinde yansıyordu. İkiyaka köyüne yapılan baskınla 28 kişinin toplu katliamı bunun son bir örneğidir. Daha ilk günden bu katliamın sorumluları kendini gösterdi. İkiyaka köylüleri “bunu yapan özel tim ekipleridir” dediler.

Esen karşı-devrim rüzgarları, Türkiye’nin dış politikasını da etkiliyor. Burjuvazi, bir yandan İran ve Irak’la ilişkilerini yakınlaştırarak Ortadoğu’da herkesi karşısına almamaya çalışırken, öte yandan da Sovyetler’in silah vermeyi kestiği Suriye’ye, *Forum*’un deyişiyle, onun zayıflığından yararlanıp, emperyalist özlü bir ders vermek istiyor. Bu durumla bağlı olarak su, Hatay, PKK ve Lübnan sorunları ortalığa döküldü. Bütün burjuva basınından “yeni bir ulusal savunma stratejisi” çığlıkları yükselmektedir. Hepsi de karşı-devrim rüzgarlarının estiği bu günleri kaçırılmaz bir fırsat olarak göstermektedir.

Daha çok örnek sayılabilir. Ama bu örnekler, burjuvazinin dünyada bir süredir değişen güçler dengesinden, özelikle de Romanya’yla birlikte esen karşı-devrim rüzgarlarından nasıl yüz bulduğunun yeterince kanıtını veriyor.

Burjuvaziden Gorbi gibi akılcılık, barışçılık, ya da demokratlık bekliyor değiliz. Burjuvazi elbet her fırsatta yüz bularak, gerici saldırılara girişecektir. Ama özellikle bugünkü karşı-devrimci saldırının altında, Türkiye’de toplanan ve devrim fırtınasının habercisi olan bulutlardan burjuvazinin ölümcül korkusu yatmaktadır.

Liberal sözler bile çok geliyor

Yine bu korkuyladır ki, Demirel gibi “usta” politikacılar harekete geçtiler. Militan(!) çıkışlarla toplumun kabaran öfkesini burjuva kanallara akıtma hayalleri peşine düştüler. Demirel Romanya’daki karşı-devrimin ardından şöyle dedi:

“Doğu Avrupa’da yapılanları benim milletim de yapacaktır. Onları yapmadan bu zalim iradenin elinden Türkiye kurtulamaz.” (*Milliyet*, 26 Aralık 1989)

Halkımızın Romanya’da olanlara duyduğu şiddetli tepkiyi de sezen Demirel’in, halkın öfkesini burjuva potada eritmek için böyle boş konuşmasına bile burjuvazinin sağından-solundan tepkiler yükseldi. Örneğin Oktay Ekşi *Hürriyet*’teki köşesinde şöyle dedi:

“Tamam... ülkemizde ‘hanedanlaşma’ eğilimleri gördüğümüz zaman karşı çıkalım. Bizim vergilerimizle kimsenin saltanat sürmeye hakkı olmadığını en kesin ifadeyle ve avazımız çıktığı kadar yüksek sesle söyleyelim. Ama lafımızın önünü sonunu iyice tartmadan ‘Türkiye’de de halk ayaklanır. Hanedan manedan dinlemez siler süpürür’ demeye kalkışmayalım.” (*Hürriyet*, 28 Aralık 1989)

Oktay Ekşi yazısının hemen altında bunun nedenini açıklıyor:

“Demokrasilerde elbet bunu söylemek haktır. Haktır ama durup dururken bir takım macera heveslilerinin (halkın özdeyişinde merkeplerin derler) ‘aklına karpuz kabuğu düşürmenin’ anlamı yoktur.” (*agy*)

Romanya’da bir avuç merkebin darbesi, meşru halk ayaklanması oluyor, ama Türkiye’ye gelince gerçekten de patlamanın eşiğine gelmiş koca halk yığınına merkep deniyor. Oktay Ekşi, Demirel’i, senin halkın patlama eğilimini dizginlemek için ettiğin sözler, ya ters tepki yaparsa, diye eleştiriyor. Burjuvazinin demokrasi anlayışı işte bu kadardır. Zaten Demirel de, demokratlıktan eser olmayan, bu yoz liberal anlayışı savunmaktadır. Nitekim aynı konuşmasının içinde ne söylemek istediğini açıklamış:

“Meydanlardan seçim çıkartacağım. Kırmadan dökmeden, ben elli bin kişiyi, yüz bin kişiyi meydana toplarım. Bir cam dahi kırılmaz. Benim halkım uygardır.” (*Milliyet*, 28 Aralık 1989)

Sanki Türkiye’de hiç 50 binlik, 100 binlik miting görmedik. Hem de bu miting erken seçim için olacak ve bir cam bile kırılmayacakmış. Zulüm varsa neden cam bile kırılmasın? Bunlar ta 1980 öncesinde çoktan aşıldı.

Demirel bu tip konuşmalarıyla hem demagojik militanlık yapmaya, hem de sosyal demokratların oylarını da kendi cebine koymaya çalışıyor. Yakında TBKP’yi de yedeğine alırsa (ki daha şimdiden DYP’liler, SHP’liler TBKP’liler birlikte çevre toplantıları yapıyorlar) hiç şaşmamak gerek. Çünkü Demirel’in bu kof “militanlığı” işçi sınıfını değil, ancak sosyal demokrat anlayış taşıyanları etkiler.

Türkiye işçi sınıfı devrim fırtınasına hazırlanıyor. Estirilen karşı-devrim rüzgarları, devrim fırtınasını engelleyemeyecek, işçi sınıfımız, Gorbaçof’u da, Türkiye’deki sülalesiyle birlikte emperyalizmi de yerinden hoplatacak bir armağanı dünya işçi sınıfına verecektir.

Mehmet Erenler

İşçiler, kadın emekçiler ve devrimci öğrenciler yeni yılı hareketli karşıladılar

Devrimci fırtına geliyor

Gorbi çizgisi karşı devrimci yönde bir sıçrama geçirdiyse, işçi sınıfımız da devrimci kararlılık yönünde bir sıçrama geçirdi. Yeni yılda çok daha büyük eylemlere hazırlanıyor.

Türkiye’de, devrimci fırtınayı müjdeleyen bulutlar toplanıyor. Burjuvazinin, Romanya’daki karşı-devrimden yüz bularak karşı-devrimci rüzgarlar estirmeye çalışmasının nedeni de budur.

1990 yılında 800 bin işçinin toplu sözleşme savaşımı gündemdedir. Değişik işkollarında, 35 bin işçi, daha bugünden uyuşmazlığa düşmüş durumda ve kıpır kıpır bir hareketlilik içindedir. İşçiler 1990 yılını grevlerle, toplu viziteye çıkma, açlık grevi, yemek boykotu gibi eylemlerle, işten atılmaları protesto yürüyüşleriyle karşıladılar.

Ama bütün bu olanlar, olacağı anlaşılanların yanında bir hiçtir. Gorbi çizgisi karşı devrimci yönde bir sıçrama geçirdiyse, işçi sınıfımız da devrimci kararlılık yönünde bir sıçrama geçirdi. Yeni yılda çok daha büyük eylemlere hazırlanıyor.

Bu açıdan, Türk-İş kongresinde 1 Mayıs’ı işçilerin mücadele günü olarak kutlama kararının alınması büyük önem taşımaktadır. Değişik işkollarındaki toplu sözleşmeleri merkezi olarak yürütmek için kurulacak olan “koordinasyon komitesi” de bir kazanımdır. Gözle görüldüğü gibi, işçi sınıfı elinde bulunan bütün olanaklardan, örgütsel hazırlık yönünde yararlanma ustalığını göstermektedir. Örgütsel hazırlık yönünde atılan bu adımların bu yıl gideceği nokta genel grev olabilir.

Toplumda öfkenin yükseldiğini, artık bıçağın kemiğe dayandığını gösteren en önemli bir olgu da, işçi emekçi kadınların her eylemde dikkat çekici bir aktiflik içinde olmaları, yasak tanımadan, ağızlara geldiği gibi konuşmaya başlamalarıdır. Bununla bağlı olarak burjuvazi çapsız manevralar yapıyor, emekçi kadının yükselen militanlığını eritmek için oyunlar sahneliyor. SHP, MKYK toplantısında kadınlara kurullarda yüzde 25 kota uygulama kararı alırken, Demirel’ler yılbaşını bir gurup kadınla kutlayarak jest yaptılar. Bu arada Fatma Girik ve Ayşe Mine gibi SHP’li, DYP’li bayanlar, kadının toplumda ve politikadaki yeriyle ilgili görüşler döktürdüler. Feministler çeşitli eylemler yaptılar ve türbanlı dinci-faşistler de türban yasağının kalkmasıyla harekete geçtiler.

Son sıralarda, devrim bulutlarının toplandığına işaret eden en önemli gösterge öğrencilerin militan eylemleridir. İşçi sınıfının yükselen militanlığından aldığı güçle öğrenci hareketi de bir sıçrama yaşadı. İşgaller, çatışmalar yaşandı. Bu arada bazı gençler İstanbul’da bir üniversitede Bedir Aydemir’in anısına korsan miting düzenlediler. Bu eylemde *Yeni Çözüm* yanlısı arkadaşlardan dayanışma gördüler. Ayrıca, Kahramanmaraş’ın 11. yıldönümü nedeniyle yapılan eylemde de ön sıralarda yer aldılar, “ya devrim ya ölüm” sloganını attılar.

Öğrencilerin atağı karşısında, burjuva basın, hemen “bu sahneleri hatırlıyor musunuz”, “aynı film tekrarlanıyor” diye manşetler attı. Kendileri de biliyorlar ki bu aynı film değildir, sonu yeni bir 12 Eylül’le bitmeyecektir. Karşı-devrim rüzgarı eken, devrim fırtınası biçecektir.

Sapla saman ayrışıyor

Burjuvazi ve onun yağcıları, bilimsel teknik gelişme, Marksizmi ve işçi sınıfının mücadelesini ezdi, yoketti, bitirdi diye çığırtkanlık ededursunlar, Romanya’da olanların bilimsel teknik gelişme sayesinde dünyanın en ücra köşelerinde bile duyulması, seyredilmesi, tüm dünya işçi sınıfının deneyim hazinesini zenginleştirdi, düşmanları sergiledi. Bu temelde, Romanya’daki karşı-devrim, şimdi tüm dünyada, Türkiye’de de sapla samanı ayrıştırıcı bir işlev görüyor.

Sol harekette, TBKP ve *Sokak* gibi, bir süredir zaten solun dışına çıkmakta olanlar, hem de “Drakula’nın torunları” türünden sözlerle karşı-devrimi alkışladılar. “Alkış”ın bir de protesto anlamı var, devrimciler de yeni karşı-devrimci konumlarında bu gibilerini alkışlayacaklardır. Bu arada, Romanya’daki karşı-devrimi lanetleyen eylemlerinden dolayı TAYAD’daki, Dem-Kad’daki arkadaşlara dayanışmamızı iletiriz.

Romanya’daki karşı-devrim ve özellikle de Çavuşesku’ların onurlu ölümü, işçi sınıfının, halkımızın vicdanında derin, silinmez bir iz bıraktı. Devrimci onur, bu anlamda, karşı-devrimden çok daha kalıcı bir zafer kazandı. Zayıf halka Türkiye’nin, sınıf çelişkileriyle başetmede daha deneyimli ve usta burjuva kesimleri hemen adımlarını buna uyarlamaya çalıştılar.

Demirel ve Erbakan son derece “militan”(!) kesildiler. *Tercüman* bir yandan onurlu ölümü verirken, öte yandan, Demirel’in “içime sindiremedim” sözlerini de o haberin hemen altına yerleştirdi. “İçe sinmeyen”, bu onurlu ölümün halkın gönlünü derinden kazanmış olmasıydı. Nitekim, Rauf Tamer de bir yazı yazarak, (*Tercüman*, 29 Aralık 1989), sınıfdaşlarına durumun vahametine ilişkin ipuçlarını hemen aktardı: Uçakta giderken işçiler Çavuşesku’ların haysiyetini övmüşler, karşı-devrimcileri de faşiste benzetmişler. Dediği öz olarak buydu. *Hürriyet* ise daha çok, onurlu ölümü çarpıtmaya çalıştı. “Halleri, perişandı” diye başlık attı.

Tabii, hali asıl perişan olan burjuvaziydi. Burjuvazinin de sol kanadı, konumu gereği, en perişanıydı. Yanlış anlaşılmasın, *Cumhuriyet*’in, *Tercüman*’dan, *Hürriyet*’ten daha gerici olduğunu söylemiyoruz, ama en perişanı oydu.

Türkiye toplumu patlayıcı havayla o kadar dolu ki, burjuvazinin solu, sağı kadar sahte militanlık yapamıyor. Yaparsa, toplumun soluna seslenmeye çalıştığı için iş ciddiye biniverir. Bu nedenle, siyasal partiler düzeyinde de bazen ilk bakışta şaşırtıcı görünümler doğuyor, DYP, SHP’den daha solda gibi konuşabiliyor. Bu çerçevede *Cumhuriyet* de, sahte militanlık yapmaya cesaret edemedi ve en mide bulandırıcı yayın politikasını izledi.

“Teslim olmayana idam”! Sanki *Cumhuriyet*, devrimcilere, Yağcı ve Sargın gibi teslim olun, yoksa Çavuşesku’lar gibi ölürsünüz, tehdidi yapıyordu. Tehdit etse ne olacak ki! Asıl vurgulamak istediğimiz burjuvazinin gerçek yüzünü en iyi *Cumhuriyet*’in yansıttığıdır. Haberlerde de öyle.

Cumhuriyet, “devrimi”(!), “Maradona ve Michael Jackson gençliği” yaptı dedi. Biz de tam bunu demek istiyorduk. İşçi sınıfı ve emekçi halkın ezici çoğunluğu çitin öteki yanında, saldırı altındadır. Öyleyse bu nasıl “devrim”? Çoğunluk çitin öteki yanındaysa, bunu sevinçle karşılamak nasıl “demokratlık”? Uğur Mumcu’nun pek sevdiği deyimle, bu “arabesk” demokratlık(!) ya da demokratlık kılıfında sağ liberallik olsa gerek!

Türk-İş'teki gerçek durumu çarpık yansıtmak işlerine geliyor

"Sağ başa geldi" çığlıklarının arsızlığı sosyal demokrasinin iktidarsızlığı

Tabanın, sosyal demokrasiyi bile korkudan titreten sol konumu karşısında ve sınıf mücadelesinin şiddetlenmekte olduğu bir ortamda, sağ anlayışların giydiği sol elbise, gelecek kongreye kalmadan patlayabilir.

Türk-İş kongresinin ardından ipe sapa gelmez yorumlar yine ortalığı kapladı. Bunların bir bölümü, kendisi gerçekleri çok iyi gören ama işçi sınıfı görmesin diye bazı örtülerin ardına saklamaya çalışanlardan, bir bölümü de, kendisi gerçekleri doğru kavrayamayanlardan kaynaklanıyor. Bunların ayrıntısına girecek değiliz, zira sonuçta hepsi aynı kapıya çıkıyor. Biz Türk-İş kongre sonuçlarına kısaca bir göz atacağız.

Beklenti ne olmalı

Türk-İş gibi kocaman ve yıllarca değişmeden durabilmiş bir örgütün, değişim sürecine girdikten sonra bir çırpıda ve örgüt yapısıyla, yönetimiyle vb. baştan sona değişivermesini beklemek ayakları yere basan bir yaklaşım değildir. Çin atasözünün dediği gibi, en yüksek kuleler bile yerden başlar.

Bununla bağlı olarak, değişim sürecinin bu noktasında, seçimin herşeyi yansıtacağını sanmak ve adaylarıyla, verilen oylarıyla seçime çok derin anlamlar yüklemek de yanlıştır. Bu süreç içinde en yavaş değişen yan, tabanın istemlerini örgütün yapı ve yönetimine yansıtma mekanizmasıdır. Bundaki değişim de, ivme kazanıp giderek hızlanmaktadır. Ama bugün için hâlâ önemli olan, bulanık görünümlerin arasından, tabanın gerçek istemlerini seçip anlamaktır.

Bunları akılda tutarak bakarsak, görürüz ki, herşeyiyle kongre, Türk-İş'in büyük ölçüde sola kaydığını yansıtmıştır. Kongreye katılanların havası, cumhurbaşkanına, başbakana ve ANAP sözcüsüne takınılan tavır, delegelerin eski asker yapısının kalmamış olması, alınan bazı kararlar hep bu doğrultudadır. Hatta bazılarının göstermek istediğinin tersine, kendi içinde önemli bir ölçüt olmayan seçim bile sola kayışı doğrulamaktadır.

Geçen kongrede çıkan üç ve bu kongrede çıkan iki listenin aldıkları oyları ekte tablo olarak veriyoruz.

Seçimde bile sola kayış

Verdiğimiz tabloda çok çarpıcı bir olgu yansımaktadır. Bu yıl muhalefetin aldığı oy toplamı 816'dır ve geçen kongrede yönetimin aldığı oy toplamı olan 774'ten daha fazladır. Yani bu dönemin muhalefeti, geçen dönemdeki yönetimden daha büyük oy desteğine sahiptir. Yapılamamış ya da hile hurdaya takılmış bazı kongrelerin yarattığı eksiklik olmasaydı, bu destek daha da fazla olurdu.

Geçen kongrede, sağ, "sol" ve ikisinin karışımı olmak üzere üç liste vardı. Karışım kazanmıştı. Bu kongrede yalnızca karışım ile "sol" liste çıktı. "Sol" listenin oyları geçen kongreden bu yana 633'ten 816'ya çıkmış, yani yüzde 29 artmıştır. Bu kongrede karışım listenin aldığı 1204 oy da, geçen kongrede karışım ve sağ listelerin aldıkları toplam 1310 oydan yüzde 8 daha azdır. Aynı olguları sayılarla anlatırsak, "sol" oylar 183'lük artış, sağ ve karışım listelerin bu yıl yalnızca karışımda somutlanan oyları ise 106'lık azalma göstermiştir.

Bu yıl kazanan listede yer alan Orhan Balta'ya muhalefet de adaylık teklifinde bulunmuştu, aynı listeden Mehmet Bamyacı'nın ise "sol" olduğunu duyurmuştu. Demek ki yeni yönetimde olan bu kişilerin aldıkları oyları da "sol" oylara ekleyebiliriz. Bu temelde, "sol" 1291, sağ 729 oy almış oluyor. Kazanan listenin toplam oyu ise 1204'tür.

Buraya kadar sıralanan verilerden, Yılmaz ile Özbek'in neden barıştıkları çok iyi anlaşılmaktadır. Aynı zamanda, "sol kazanırsa Türk-İş bölünür" sözünün içi boşluğu da yansımaktadır. "Bölünür" derken, şimdi bile ancak mangalda kül bırak- yan sahte militan nutuklar atarak ayakta durabilen ve giderek güç kaybeden Özbek gibi azılı gericiler çekip gitmek zorunda kalır, demek istiyorlar. Eh, örgüt yönetimi sola kayınca disipline uymayacaklarsa, bunlara güle güle. Bu bölünme değildir.

"Sol" tırnak içinde

Buraya kadar "sol"u tır içinde yazdık, belki muhale de tırnak içinde yazmak daha doğru olurdu. Çünkü her iki sözcük de tabandaki durumu büyük iskontolarla, çok dolaylı olarak, sosyal demokrasinin kendi işçi korkusunun süzgecinden geçerek yansıtabilmekte ve ancak göreceli bir fikir verebilmektedir.

Böyle olduğu için muhalefet ilkesizlik, tutarsızlık, kararsızlık örnekleri sergilemekten ve yöne- kendi elleriyle karışım e teslim etmekten öte bir görmemiştir. Muhalif sen- ılar arasında, işçi sınıfı yararına işlev görebilenler de vardır ama muhalefete geneliyle damgasını vuran sosyal demokrat anlayış, kişilerin ötesinde, kaçınılmaz olarak böyle bir sonuç vermiştir.

Muhalefettekiler, kişiler değil ilkeler önemlidir dediler, ama karışım listedekilerin bile kabul edebilecekleri türden yumuşak ilkeler koymaya özen gösterdiler. Böyle olunca, giderek kişiler önem kazanmaya başladı. Bu kez de sosyal demokratlık açısından bile kuşku duyulması gereken Durukan ve Meral'in adları ortalığa saçıldı. 5-0 dendi, geçen yönetimden Balaban liste başına alındı. Balta'ya adaylık önerildi. Seçim kendi elleriyle verildi. Seçimi kaybedince salondan ayrılmalarını protesto değil kapris addediyoruz.

Sosyal demokrasinin korkaklığı

Böyle bir muhalefet kazanamadığı için Türk-İş'te başa yine sağ geldi diye çığlıklar atılıyor. Kazansaydı da, gerçek anlamda sol başa gelmiş olmayacaktı ama tabandaki, ağırlığıyla sol hava, dolaylı da olsa, daha tam yansıyacak ve bu, sola kaymayı daha da hızlandıracaktı. Tam da bu nedenledir ki, burjuva solu olan ve işçinin öfkesinden ölesiye korku duyan sosyal demokrasi, kutuplaşmayı engelleyerek, tabanda egemen olan gerçek sol eğilimin, dolaylı da olsa, bütün gücüyle yansımasını önlemiştir. Muhalefetin yaptığı ilkesizlikler, tutarsızlıklar, kararsızlıklar, gerçekte, sosyal demokrat anlayışın ilkeli, tutarlı ve kararlı uygulamasıdır.

Sonuçta, tabandaki sola kayma, kongrenin havasında ve eski sendikacıların seçimlerde daha da sol elbiseler giyerek çıkmalarında yansıdı. Ama bu eksiklik çok önemli değil. Bir kez, tabandaki sola kayma sağa çekilmiyor, yalnızca biraz gizlenmiş, böylece daha büyük bir ivme kazanması engellenmiş oluyor. İkincisi, bu durum, solun gerçek gücünü gizleyen anlayışın işçiden korkan kimliğini açık etmeye yarıyor. Üçüncüsü, tabanın, sosyal demokrasiyi bile korkudan titreten sol konumu karşısında ve sınıf mücadelesinin şiddetlenmekte olduğu bir ortamda, sağ anlayışların giydiği sol elbisenin, gelecek kongreye kalmadan patlayacağını düşündürtüyor.

Son olarak şunu belirtelim: İşçi sınıfı için gerçekten kişiler değil, doğru ilkeler, anlayışlar önemlidir. Marks'ın *Manifesto*'da belirttiği gibi, sınıf mücadelesi şiddetlenince burjuvazinin arasından bile işçiden yana geçenler olur. Bugün burjuva solunun ötesine geçemeyen "sol" sendikacılardan, hatta sol elbise giyen sağ sendikacılardan, yaklaşan yoğun mücadele içinde, anlayış ve davranış olarak doğru konumlara gerçekten gelen olursa, işçi sınıfının kucağı onlara açık olacaktır. Böyle olmazsa, hepsi sırayla nasibini alıp baştan kovulacaktır.

"Sağ başa geldi" çığlıkları, Türk-İş-in sola kayışını ve sosyal demokratların iktidarsızlığını saklama çabasının kılıfıdır.

TÜRK-İŞ'İN SON İKİ GENEL KURULUNDA LİSTELERİN ALDIĞI OYLARIN KARŞILAŞTIRMASI

	14. GENEL KURUL						15. GENEL KURUL			
	"Sol"		Karışım		Sağ		"Sol"		Karışım	
Görev	Ad	Oy	Ad	Oy	Ad	Oy	Ad	Oy	Ad	Oy
Başkan	C.Selvi	140	Ş.Yılmaz	152	M.Özbek	104	O.Balaban	173	Ş.Yılmaz	231
Gen. Sek.	K.Durukan	136	E.Kul	138	S.Şide	120	Ş.Denizer	166	O.Balta	236
Mali Sek.	R.Bayülke	118	Ç.Göçer	154	M.Acıdereli	104	H.Doğdu	156	E.Toçoğlu	253
Eğ. Sek.	B.Akdoğan	146	M.Başoğlu	161	B.Gezen	83	A.Güven	159	M.Başoğlu	245
Teş. Sek.	A.E.Güvenç	93	O.Balaban	169	O.Erçelik	125	S.Özdeş	162	M.Bamyacı	239
	TOPLAM	633	TOPLAM	774	TOPLAM	536	TOPLAM	816	TOPLAM	1204

Sosyal demokratlar artık açık konuşmaktan bile korkuyorlar

Türkçeden Türkçeye çeviri

Dünyada esen *glasnost* rüzgarlarının da etkisiyle, sosyal demokratlar artık allegorik dil kullandıkları için, Ali Sirmen'in *Cumhuriyet*'te yazdığı bir yazıyı Türkçeye çevirerek aşağıda yayınlıyoruz.

Türk-İş kongresine ilişkin yalan yanlış birçok yorum yapıldı ama bunlardan herhalde en "ilginç" olanı, *Cumhuriyet*'te Ali Sirmen'in yorumuydu:

"Ve Şevket Yılmaz, bir kez daha Türk-İş'in en yüksek yönetim görevine getiriliyor...

"Tek örgüt içinde, bir türlü sağı, işbirlikçi ve teslimiyetçi kadroyu alaşağı edemiyor Türk işçileri.

"Denebilir ki 'Türk-İş pek kendine özgü bir kuruluştur, Türkiye'de işçi sınıfının gerçek temsilcisi olan DİSK'in davranışlarına bakmak gerekir'.

"Bu görüşte bir haklılık payı yok değil. Nitekim DİSK'in tavrı, Türk-İş'ten her zaman çok farklı olmuş, DİSK'in yöneticileri, başta Başkan Abdullah Baştürk olmak üzere, 12 Eylül döneminde onurlu bir direniş göstermişlerdir....

"...

"Ancak bu onurlu direniş, bu parlak savunmalar yapılırken, bir zamanlar Taksim Alanı'nı dolduran yüzbinlerden acaba kaç kişi vardı dinleyici sıralarında?

"Bu olgu da 12 Eylül'ün özel koşullarına bağlanabilir.

"Ama ya sonrasına ne demeli?

"Abdullah Baştürk'ün savunması, 12 Eylül sonrasında Çağdaş Yayınları tarafından yayımlandı. Ve yayınevinin en az satan kitabı oldu.

"Koskoca işçi sınıfı içinden 2 bin kişi bile çıkmadı DİSK Genel Başkanı'nın 12 Eylül'de biraz da kendilerini kapsayan onurlu ve içerikli savunmasının ne olduğunu merak eden.

"Şimdi de tek üst sendika örgütü olan Türk-İş'te sağcı işbirlikçi kanadın egemenliğinin bir türlü kırılamadığını görüyoruz.

"Bu olgu karşısında, SHP'ye dönüp de bu partinin sosyal demokrasi ilkelerine yeterince özen göstermediğini söylemek, doğrusu biraz garip kaçıyor galiba.

"Her şeyden önce, işçiler ve sendikalarıyla doğrudan ilişkiye girmesi yasal olarak engellenmiş bir partinin gerçek bir sosyal demokrat politika izlemesinin güçlükten öte olanaksızlığını görmezden gelemeyiz. Kaldı ki bu engelin aşıldığını varsaysak bile, ilişki kurulan tabanın bilinçsizliği ve hareketsizliği de sağlıklı bir sosyal demokrasinin oluşması önünde bir başka engel olarak durmaktadır.

"..

"...Sosyal demokrat partide kırk köyün sahibi ağaların birden sol kanatta yer almaları hiç kuşkusuz yapısal bozukluğun partiye yansımasıdır.

"...SHP'yi gerçek sosyal demokrat politikaların üretilebileceği bir ortamı oluşturması için iteklemek, gereğinde eleştirmek zorunludur.

"Ama sosyal demokrat siyasi örgütü irdelerken ve eleştirirken, gerçekleri de gözden uzak tutmamak gerekir.

"Şevket Yılmaz'ın işçi sınıfını temsil ettiği bir ülkede sosyal demokrasiyi sağlıklı biçimde oluşturmak gerçekten güçtür.

"Bu güçlük belki yalnızca Türkiye'ye özgü değil, sanayisi ve işçi sınıfı gelişmemiş, azgelişmiş ülkenin bu tür güçlükleri vardır." (*Cumhuriyet*, 19 Aralık 1989)

Önce bir noktayı söyleyip geçelim. Böyle bir yazının belirebilmiş olmasıyla, sosyalist ülkelerde hızlanan ve Romanya'daki karşı-devrimle sıçrama yapan değişim süreci arasında yakın bir bağ vardır. Yeni sosyal demokrat Gorbaçof çizgisinin bile karşı-devrimci özünü açık eden Romanya olayları, bu yazıda görüldüğü gibi, eski sosyal demokrasinin azılı işçi sınıfı düşmanı yüzünü, hepten maskesiz bırakmış, dünya demokratik kamu oyuna sergilemiştir..

Böyle bir yazıya çok ciddi bir yanıt vermek fazla kaçar. Ancak, gerçekleri tepetaklak edebilmek için oldukça allegorik bir dille yazılmış olduğundan, yazının çeviriye ihtiyacı vardır. Biz yazıyı yalnızca çevireceğiz ve aslına sadık kalarak çevirdiğimiz için de, yine tırnak içinde vereceğiz:

"Türk-İş'te sağ kazandı diyelim, belki sola kaymayı yavaşlatıcı etki yapabiliriz. Ama bu yetmez. İşçi sınıfı Türk-İş'i bile değiştirmekten aciz de diyelim ki, o zaman sınıfın kendine, düzeni değiştirme yönünde duyduğu giderek artan güveni belki azaltabiliriz. Hay allah, bu da yetmiyor. Biraz da bölücülük yapalım. Türk işçileri diyerek Kürt işçileri dıştalayalım. Sonra DİSK konusunu kurcalayalım.

"DİSK konusunu kurcalayalım ama işçi sınıfı bu konuda da, hem DİSK'e sahip çıkan, hem Türk-İş'te militan birliği savunan tutumu benimsedi. Biraz hakaret yağdırmaktan ve DİSK'in eski yöneticilerine acıma uyandırmaktan başka bir yol kalmıyor. Bunu da yaptık, gelelim SHP'nin sorunlarına.

"İyi ki sendikalarla ilişki kurmaya ilişkin şu yasal engeller var. Yoksa işçi sınıfının sola kayışını engelleme uğraşımızda, onun geriliği değil, tam tersine ileriliği yüzünden ondan hiç yüz bulamamamızı nasıl açıklayacaktık. SHP'de sol kanat olanlar, sosyal demokraside bile sola kaymanın, rejimi korumak açısından tehlikeli olabileceğini bir türlü anlamıyorlar. Ne olur ne olmaz, biraz da onları karalayalım. Bizim ülkede karalamanın bile soldan olması gerekiyor. Bu nedenle, bunlara da kırk köyün ağası diyelim.

"SHP'nin sorunları var ve bunların çözülmesi de kolay değil. Zavallı SHP ne yapsın. Türkiye'de, büyük emperyalist ülkeler gibi süper kâr kırıntısı dağıtılamadığı ve devrimci sınıf mücadelesi bütün gücüyle kendini dayattığı için, SHP'nin işi gücü militan sınıf mücadelesini engellemek olarak çıkıyor ve aynı nedenle işçi sınıfından yüz bulamıyor. Onu eleştirirken bu gerçeği dikkate almak gerekir. Hem de eleştiriyi, iteklemeyi, Türkiye'nin emperyalistleşmesini daha da iyi desteklemesine yönelik yapmak gerekir. Çünkü, sosyal demokrat politikaların geçici de olsa taban bulabileceği ortam ancak süper kârlarla sağlanabilir.

"Bizim ülkede, sosyal demokrasi biraz sol konuşsa ayaklanma çıkabilir. Bu nedenle daha sağ siyasal konumlarda duranlar, örneğin Şevket Yılmaz bile daha sol elbiseler giyebiliyorlar. Oysa biz giyemiyoruz. Giysek patlama olur. Korkudan kongreleri bile kazanamıyoruz.

"Türk sosyal demokrasisi olarak aşağılık duygusuna da kapılmayalım. Yalnızca bizde değil, emperyalizmin bütün zayıf halkalarında durum hemen hemen aynıdır. Oralarda da sosyal demokrasi bir başarı kazanamamaktadır. Üzülmeyin sosyal demokrat dostlarım, ulusal bir yalnızlık içinde değilsiniz."

Çeviri işte böyledir. Sosyal demokratların bu zavallı durumlarında, onlara verebileceğimiz en küçük bir teselli bile yoktur. Biz de onların şikayet ettikleri, derin ve keskin sınıf çelişkileriyle yüklü bu zayıf halkanın ürünleriyiz, ama biz zayıf halkayı zincirden koparma mücadelesinin erleriyiz.

Burjuvaların kadın sorununa "ilgileri" birdenbire arttı

İşçi-emekçi kadının öfkesi korku salıyor

Burjuva partilerin, burjuva ve küçük burjuva aydınların, bu türden çeşitli siyasal hareketlerin, derneklerin vb. kadın sorununa "ilgileri" birdenbire arttı.

> Kurtuluşu burjuva partilerde değil, işçi sınıfının siyasal savaşımında bulan işçi ve emekçi kadınlar bütün militan eylemlerde dikkate değer bir aktiflik içindedirler. Bundan ürken burjuvazi, kadınların siyasete katılımını artık engelleyemeyeceğini bildiğinden, madem katılıyorlar, bari burjuva siyasete katılsınlar diye yanıp tutuşuyor, kadınların önünde el etek öpüyor.

Bu "ilgi" neden

Aralık ayında, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği adlı örgütün, "kadınların siyasal yaşama ve karar mekanizmalarına katılımı" konulu bir semineri oldu. Seminerde, gerek semineri düzenleyenlerin, gerekse katılıp konuşma yapanların, kadın sorununa niçin bu kadar "ilgi" gösterdikleri de ortaya çıktı.

Seminerin açılışında ikinci konuşmayı yapan Prof. Necla Akat "kadınlar için siyasal alan neden ilgi çekici değil" sorusuyla söze başladı. Bugünün Türkiye'sinde burjuvaziye bu soruyu sordurtan, gerçekte kadınların siyasal yaşama artan ilgisi ve katılımıdır.

Kurtuluşu burjuva siyasal partilerde değil, işçi sınıfının siyasal savaşımında bulan işçi ve emekçi kadınlar, bütün militan eylemlerde dikkate değer bir aktiflik içindedirler. Bundan ürken burjuvazi, kadınların siyasete katılımını artık engelleyemeyeceğini bildiğinden, madem katılıyorlar, bari burjuva siyasete katılsınlar diye yanıp tutuşuyor, kadınların önünde el etek öpüyor. Yukarıda sözettiğimiz seminerde, burjuva liderler, kadınların gönlünü satınalabilmek için müzayedeye çıkmış açık artırmacılara benziyorlardı.

Önce İnönü, "önümüzdeki aylarda yapılacak tüzük kurultayında tüzüğümüze, parti organlarında kadınlara yüzde 25 kontenjan ayıran bir madde koymayı düşünüyoruz" dedi. Ardından Demirel kürsüye çıkıp "sıvayın kollarınızı ben size partimin yarısını vereyim, benim partimde kadının çok değerli yeri vardır" dedi. Tabi bu çok değerli yerin ne olduğu, Nazmiye Demirel'in konuşacak dendiği mitingde konuşturulmayıp, yine süs biberi gibi kocasının arkasında dikilmesinden de belli oldu. Ayrıca Demirel "uygar görüntü istiyorsanız, içinde hanım olmalıdır" diyerek görüntülerle uğraştığını açıkça da belli etti. Böyle süslü görüntü için yüzde ellileri, emekçi kadın artık elinin tersiyle itiyor.

Erkek burjuva liderler bu kadar elibol davranınca, kadın burjuvalara yüzde yarışında yer kalmadı. Onlara da "militanlık" düştü. ANAP'lı İmren Aykut konuşmasında şöyle dedi:

"Tek başına, bu iş Donkişot gibi yapılmaz. Ben mücadele alanının dışına çıkıp mücadele edilebileceğine inanmıyorum. Ben irticaya kesinlikle karşıyım. Tek çıkış yolumuz Atatürk ilkeleridir. Kusura bakmayın bunlar (seminerdeki türbanlı faşist kadınlardan sözediyor -*İ.G.*) dindar filan değil. Birtakım yerlerden yönlendiriliyorlar."

ANAP hükümetinin çalışma bakanı İmren Aykut gibi azılı işçi düşmanlarını bile kadın konusunda, hem de türbanlı faşistleri hedef alır bir biçimde böyle "mücadeleci", böyle "keskin" konuşturan, savaşıma çoktan çıkmış olan işçi emekçi kadındır. Burjuvalar iyi koku alırlar, şu sıralarda da kadınlarda biriken öfkenin şiddetli patlamalara gebe olduğunu koklamışlardır.

Aynı günlerde, SHP, "kadınlar politikaya" diye bir kampanya düzenledi. yasal hakların yeterli olduğunu ama kadınlarca kullanılmadığını(!) öne süren, düzenin kadını geri çekme çabalarını değil sergilemek, gizleyen bu kampanya da, kadınların politik savaşıma çıkmış olmalarından duyulan korkuyu yansıtıyor ve bu savaşımı burjuva, sosyal demokrat çizgiye hapsedebilmek amacını taşıyor.

Yine aynı günlerde, Türk Kadınlar Birliği adlı burjuva dernek, kadınların sorunlarına yeterince sahip çıkılmadığını söyleyerek bir kadın bakanlığı kurulmasını istedi.

Bu arada dinci faşist hareketin simgesi olan türban yine serbest bırakıldı. Neden fes değil de türban? Bu da, yoğun siyasal hareketlilik içinde olan kadınları dinci-faşist kanala çekme çabalarının yansımasıdır.

Feminizm de aynı değirmene su taşıyor

Son günlerde, feminist kadın örgütleri de, cinsel tecavüzlere karşı mor iğneler dağıtma, topluca meyhanelere, kahvehanelere gitme, cinsel saldırılara karşı sloganlar içeren rozetler dağıtma, kadın eserleri kütüphanesi ve kadın dayanışma evi kurma gibi bazı eylem ve girişimlerde bulundular.

Feministlerin bütün eylemleri ve girişimleri, kadın sorununu, işçi sınıfının devrimci savaşımının değil, düzenden kopuk bir kadın-erkek karşıtlığının çerçevesinde gördüklerini ve soruna düzen içinde uyduruk çözümler aradıklarını gösteriyordu. Onlar da bu eylemlerle, sömürü düzenini yıkmadan kadınların kurtulabileceği imajını yaratarak burjuva değirmene su akıtıyorlar. Zaten burjuva bir akım olarak çıkıyorlar.

Açlık, sefalet, çocuklu işçi kadınların çocuklarını bırakacak yer sorunu, emzirme, besleyebilme, giydirebilme vb. vb. tonla yakıcı sorun varken, feministlerin yalnızca cinsel saldırı ve tecavüzleri eylem odağı yapmaları, kadın sorunlarına gerçekte sırt çevirdikleri içindir. Onlar da çok iyi biliyorlar ki, bu sorunların hangisine yapışsalar, işçi-emekçi kadını bir daha durduramazlar. Bu sorunlar, işçi sınıfının genel savaşımıyla çok yakından bağlıdır. Bu yüzden onlar bu sorunlar temelinde ve sınıf savaşımı çevresinde değil, yalnızca kadın-erkek ilişkileri temelinde iş yapmaktadırlar.

Feministlerin bütün eylem ve girişimleri, düzen sınırları içinde çözümler aramaya yöneliktir. İstanbul'da, Fatma Girik'in de desteğiyle bir kadın dayanışma evi kurma çalışmaları var. Düzeni yamayacak türden, benzeri bir girişimi Bursa'da da Türk Anneler Derneği başlattı.

Öte yandan, Avrupalı feministlerden esinlenen yerli feministlerin, kadın eserleri kütüphanesi kurma yönünde bir girişimleri var. Bu girişim ise tersyüz edilmiş erkek şovenizminden başka birşey değildir. Erkekler yazdılar diye, bilimin, edebiyatın, sanatın, kültürün çok büyük bölümünü kadınlara kapatmayı amaçlıyor. Bir kütüphane düşünün ki, bilimsel bir araştırma yapmak için oraya gittiniz, ama orada yalnızca kadınların yazdıkları kitaplar bulunuyor. Erkeklerin yazdıkları kitaplar ancak kadın konusundaysa olabiliyor. Orada bir bilimsel araştırma yapılabilir mi? Eğer bilim bir silahsa, kim yazarsa yazsın alıp kullanmak gerekmez mi? Zaten yüzyıllar boyu cahil bırakılmış olan kadın cinsini şimdi de bu feministler cehalete hapsetmeye çalışıyorlar.

Biz bugün neyi istersek isteyelim, koca bir tarih, miras olarak önümüzde duruyor. Bütün sömürü toplumları boyunca eğitimsizliğe mahkum edilmiş olan kadınlardan günümüze kaç tane büyük kitap kalabilirdi ki? Bugün de durum fazla değişmedi. Kültürel alanda kadınlar ağırlığıyla hâlâ çok geridedirler ve en parlak örnekler hâlâ erkekler arasından çıkmaktadır. Bu durumda kadınlar için böyle kütüphaneler kurmak, var olan durumun sürmesini istemekten başka birşey değildir. Yalnızca kadınların yazdığı kitapların bulunduğu bir kütüphane kurmak son derece saçma, yersiz, gereksiz ve moda deyimiyle seksist bir girişimdir.

Bu arada şunu belirtelim ki, son yıllarda, feminist hareketin de yardımıyla, burjuva çevrelerin bilinçli olarak yarattığı bir kavram karışıklığı var. Her türlü kadın hakları savunuculuğunun adı feminizm diye anılıyor. Oysa kadın haklarının gerçek savunucuları Marksist-Leninistlerdir ve onlar feminist değillerdir. Feminizm kadın haklarının, düzeni temize çıkarıcı, kadın-erkek emekçinin birliğini parçalayıcı yönde olan burjuva savunusunun adıdır.

Kadın hakları savunusuna geneliyle feminizm demek, son derece bilinçli ve amaçlı bir saptırmadır. Bu yoldan feminist-burjuva ve küçük burjuva özlü harekete destek sağlanıyor. Türkiye'nin keskin ortamında yığınsallaşabilme şansı çok az olan feminist harekete sempati toplanıyor. Bu da yine işçi-emekçi kadınların devrimci kanala doğru akan savaşımından duyulan korkudandır.

İşçi-emekçi kadının öfkesi burjuva ve küçük burjuva siyasetçilerini böyle manevralara iterken, bu durum bizleri de kadınları doğru devrimci savaşıma kazanmanın acilliği açısından uyarmalıdır. Burjuvazinin korktuğu başına gelmeli, işçi sınıfının savaşımıyla atbaşı giden, militan, dev bir kadın hareketi yaratılmalıdır.

Nezihe Dalyan

Kadının kurtuluşunun bugünkü yolu da savaşıma katılmaktır

İşçi kadının yeri sınıf savaşımıdır

Kadınların bu düzende elde edecekleri en ileri reformlar devrimci savaşımın yan ürünü olacaktır.

Kadının kurtuluşu sınıfsız toplumdadır sözü bazen yanlış anlaşılıyor. Herşey, herkes önceden kurtulacak da, bir tek kadın sınıfsız toplumu "bekleyecekmiş" gibi yorumlanıyor. Hiç de böyle değildir. Kadının kurtuluşu sınıfsız toplumdaysa, insanlığın her türlü ayrıcalık ve ezgiden vb. kurtuluşu da sınıfsız toplumdadır. Nasıl yalnızca ezilen ulus değil ezen ulus da özgür olamazsa, ikinci sınıf vatandaşların olduğu yerde birinci sınıf vatandaşların da hepten "kurtulmuş" olduğu düşünülemez. İnsanlığın kurtuluşu sınıfsız toplumdadır.

Bu yanlış yorum bir yana, kadının kurtuluşu gerçekten de ancak sınıfsız toplumdadır. Buradan geliyoruz bir başka noktaya. Öyleyse sınıfsız toplumu yaşamayan kadınlar hiç mi kurtulamayacaklar?

Reformlar devrimci savaşımın yan ürünüdür fikri bu konuda da geçerlidir. Savaşıma işçi ordusunun kadın bir neferi olarak, aktif katılan kadın, aynı zamanda, kurtuluş sürecinin bugün olabilen en ileri sınırına ulaşmış, kapitalizm koşullarında elde edilebilecek en ileri reformu elde etmiş demektir. Bugünkü toplumsal yapının sınırlamaları içinde kurtuluşun doruğu, *bugün* işçi sınıfının saflarında aktif savaşıma katılmaktır. Ve bu savaşıma katılırken, *kadının* kurtuluşu için savaşan bir "devrimci" *değil* sınıfsız toplum için, *insanlığın* kurtuluşu için savaşan bir kadın olmaktır.

Tüm dünya pratiği gösteriyor ki, kapitalizm koşullarında hiçbir burjuva reformu kadının kurtuluşuna, devrim savaşımına katılım kadar büyük katkı yapmamıştır.

Kadınların aktif katılımı olmadan savaşım başarıya ulaşamaz. Devrimci savaşımın başarısı için savaşıma aktif katılmadan da kadınlar hak elde edemezler. Uzaklara gitmeye gerek yok, Türkiye örneği ortadadır. Bugün burjuvazi ne yasası geçirirse geçirsin, ne yaparsa yapsın, Türkiye'deki işçi emekçi kadını devrimci savaşların öncesindeki eski durumuna itemez. Türkiye'de isçi emekci kadınlar da devrimci savaşım okulundan geçtiler, gördüler, yaşadılar, siyasete katıldılar. Bu savaşımda burjuvazinin böbürlendiği her türlü reformdan daha çok hak kazandılar.

Burjuvazi istediği kadar işçi emekçi kadınlara hoş görünmeye(!) çalışsın, Türkiye'de işçi emekçi kadınlar önemli bir devrimci işlev görüyorlar.

Bugün ağır ekonomik siyasal şiddet, işçi emekçi kadının günlük yaşamında büyüteçle yansıyor. Iki yaka biraraya gelmiyor. Eve kapanmış, yalnızca çoluğunu çocuğunu düşünen bir kadın bile, bütün ekonomik siyasal şiddeti evin içinde, çocuğuna, ailesine karşı görüyor. Sabrını taşıracak kadar ağır sorunları, sabrını taşıracak kadar uzun bir süre, evinin ta içinde görmek durumunda kalıyor.

Bilindiği gibi, Rusya'da 1917 Şubat Devrimi'ni patlatan olay, bir mahallede anaların çocuklarına verecek süt bulamadıkları için kızıp, camı çerçeveyi yıkmaya başlamalarıdır. Gecekondu yıkımlarında Türkiye'de de anaların bir sel olup akmayacağını kim iddia edebilir?

Kapitalizmde aile toplumun temel birimidir. Toplumdaki sorunlar bütün şiddetiyle bu birimde yansımaya başladı mı, bir kez evle toplum arasında çekilen duvarda gedik açıldı mı, bir kez kadın harekete geçti mi, artık o düzenin temelleri tehlikededir. Bugün burjuva düzen böyle bir tehlike ile karşı karşıyadır. Bugün kadınlar arasında çalışma, her zamankinden çok, özel önem taşımaktadır.

Ve de bu çalışmadan devrimci hareketimizin kazanacağı çok şey vardır. Kadınlar yalnızca toplumun yarısını oluşturdukları için değil, aynı zamanda farklı özellikler taşıyan bir yarısını oluşturdukları için devrimci savaşıma gereklidirler. Dayanıklılık, sabır, ayrıntıya dikkat etme, özveri gibi kadının tarihsel konumundan, analığından, ev kadınlığından doğmuş özellikleri vardır. Bu özelliklerin önündeki setleri kaldırabilersek, devrimci kadro, devrimci işbölümü için zorunlu olan bazı tamamlayıcı öğeler açısından kazançlı çıkarız.

Bugün Türkiye'de burjuvazi çocukların ekmeğini çalıyor, emekçinin damını başına yıkıyor. Lenin'in dediği gibi, burjuvazi böyle yaparak, tarihin yok olmaya mahkum ettiği sınıflardan beklenen davranışı gösteriyor. Biz de geleceğin sahipleri olarak tersine hazırlanmalıyız.

OKUYUCU MEKTUBU

Kadın sorunlarına ilişkin bazı düşünceler

Sevgili arkadaşlar,
Toplumumuzda ezilen, hem de iki kez ezilen kadınlarımızdan bahsedelim isterseniz. Hem evde her zaman ikinci sınıf insan muamelesi görüyorlar, hem de işyerinde.

Kadın ve erkeğin eşit olduğunu bazı yazılardan, TV'den hep duyuyoruz. Bunlar söylendiği ve yazıldığı yerlerde kalan boş sözlerdir. Düzenin her an doğurduğu, beslediği binbir eşitsizliği, baskıyı gizlemek için edilmektedir.

Kadınlarımız, bekarken babanın, evlendikten sonra eşlerinin denetimi altında kalıyorlar. Okumalarına, nasıl giyineceklerine, nerelere gideceklerine, nelerle ilgileneceklerine ve hatta kimlerle arkadaş olacaklarına bile karışılan geniş emekçi kadın kesimleri var. O kadar ki, birçok kadının evleneceği kişiyi bile ailesi ve çevresi kararlaştırıyor. Oysa o kişiyle bir ömür geçirecek olan evlenecek kadındır.

Bunları düşünüyorum. Düşündüklerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum. Biliyorum ki, toplum baskısı olmasa, kadın da kendine ait kararları tek başına pekala doğru verebilir ve kendi istediği gibi yaşayabilir. Gerçi bazı kadınlarımız böyle yaşıyor. Ama dünyaca düşündüğümüz zaman bunlar çok küçük bir azınlık kalıyor.

Lütfen beni feminist olarak düşünmeyin. İstediğim yalnızca kadınlara da insanca davranılmasıdır.

Düşündüklerimi kolayca ve güzelce yazmak istiyorum. Ama uğraşmama rağmen şimdilik bundan fazlasını yapamıyorum. Selamlar.

Hülya İnanır, İstanbul

Emperyalizmin kaçınılmaz doğası bir kez daha sergilendi, Gorbaçof çizgisi karşı-devrim düzeyine "yükseldi"

Sanmasınlar hesabı sorulmayacak döktükleri kan yerde kalmayacak

Bu verisel döküm ve değerlendirme yazısı, daha geniş bir dizinin parçası olarak hazırlanmıştır. Mercan Köklü'nün hazırladığı bu dizinin parçalarını ileriki sayılarımızda da yayınlayacağız ve gelişmeler bilgilendirmeyi gerektirdiği sürece bu önemli konuya öncelik tanıyacağız.

1989 yılı, sosyalist ülkelerde büyük çalkantı ve altüst oluşlarla geçti. Polonya, Macaristan, Demokratik Almanya, Bulgaristan, Çekoslovakya'da büyük çaplı siyasal değişiklikler oldu. Aralık ayında ise, geçen sayımızın başhaberinde de belirttiğimiz gibi, "yalnızca son 30-40 yıl açısından değil, içinde yaşadığımız çağ açısından son derece önemli, yoğun günler yaşadık." Romanya'da karşı-devrim oldu.

Genel bir bakış

Romanya karşı-devrimi, Gorbaçof yönetiminin uzunca bir süredir sosyalist ülkelere ve dünya komünist hareketine akıtmakta olduğu zehrin, olası en çarpıcı sonuçlarını göz açıp kapayıncaya kadar geçen kısa bir süre içinde bütün yalınlığıyla sergiledi. Sovyetler Birliği'nde egemen olan Gorbaçof çizgisinin, bütün "reformcu, demokrat, sosyalizmi geliştirmeye yönelik, insancıl vb."(!) maskesini söküp attı. Bu çizginin *karşı-devrimciliğini,* hiç kuşkuya yer bırakmayacak biçimde ortaya koydu.

Gorbaçof, SBKP 27.Kongresi'ndeki konuşmasında "askeri tehlikenin sıcak noktalarının söndürülmesini" istemiş ve şunları söylemişti:

"*Asya ve Pasifik yönünün* önemi büyüyor. Bu geniş yörede çelişkilerin birçok kördüğümü var ve bunun yanısıra, bazı yerlerde siyasal durum çok istikrarsızdır. Burada, vakit geçirmeden uygun çözümler ve yollar aramak gereklidir. Açıktır ki, önce eşgüdümle başlamak, ardından sancılı sorunların siyasal çözümü çıkarına uğraşları biraraya toplamak, böylece, buna paralel olarak, bu temelde, hiç olmazsa Asya'nın çeşitli bölgelerinde askeri çatışmayı yumuşatmak ve oradaki durumu istikrara kavuşturmak uygundur.

"Asya ve diğer kıtalarda *askeri tehlikenin sıcak noktalarının* söndürülmemesi, bunu daha da acilleştiriyor. Biz, Ortadoğu'da, Orta Amerika'da, Güney Afrika'da, yeryüzünün çalkantılı bütün noktalarında çatışma durumlarını dağıtma yollarını bulmak için kollektif araştırmayı canlandırmaktan yanayız. Bu, genel güvenliğin çıkarları için zorunlu olarak gerekiyor." (M.Gorbaçof, *SBKP 27.Kongresi Raporu,* İng.basım s.86-87)

Romanya karşı-devrimi, işte Gorbaçof'un "yeryüzünün çalkantılı bütün noktalarında çatışma durumlarını dağıtma" fikrinin, yalnızca kapitalist ülkelerde devrim mücadelesinin engellenmesi değil, *aynı zamanda* sosyalist ülkelerin devrimci gelişme yollarının önünün kesilmesi anlamına da geldiğini gösterdi. Emperyalizmin, genelde sosyalizmin likidasyonu, özelde, emperyalizmin ve Gorbaçof'un dikte ettirdiği yolun dışına çıkarak sosyalizmi ilerletmeye çabalayan devrimci bir çizginin önünün kesilmesi ve yok edilmesi amacından *hiçbir zaman* vazgeçmediğinin, vazgeçmeyeceğinin anlatımı oldu.

Romanya karşı-devrimi, emperyalizmle Gorbaçof çizgisinin bu amaçla girişeceği "kollektif araştırma"nın, sorunları emperyalizmle "eşgüdümlü bağlamanın" somut uygulamasına yeni bir örnek oldu. Gorbaçof ve Bush, Yalta'yı anımsatması nedeniyle bilinçli olarak zirve yeri seçilen Malta'nın çalkantılı denizlerinde, birlikte pişirmeye başladıkları aşa "su katan" Romanya için önceden verilmiş bir kararın son rötuşlarını yaptılar ve uygulamaya geçme kararını aldılar: *Eşgüdümlü karşı-devrim!*

Batı basını, Sovyet ve Doğu Avrupa basını, Türk basını, Türkiye'de Gorbaçof'un çömezliğini yapan uyuz TBKP, Romanya'daki gelişmeleri büyük sevinçle karşıladılar. Bunlar, "Romanya'da devrim", "gerçek klasik bir halk ayaklanması", "halk iktidara el koydu", "iblis öldü" gibi başlıklar atarak, kamuoyunu yanıltma yönünde büyük çaba gösterdiler. TBKP'li karşı-devrimciler, Romanya karşı-devrimini İstanbul Üniversitesi'nde bir forumla kutladılar.

Ama, dev bir devrimci dalganın eşiğinde olduğu bu karşı-devrimle de kanıtlanan dünyamızda, hayat maskeleri çabuk söküp atıyor. Resmen 16-17 Aralık'ta başlayan karşı-devrimin maskesi, daha 14 gün geçmeden, ocak ayı başında düştü. "Devrim"in(!) karşı-devrim olduğunu, "gerçek halk ayaklanması"nın(!) bazı figüranlar dışında halkın katılmadığı ama planlı, önceden hazırlıklı bir darbe olduğu, olaylarda yansıdığı söylenen "Romanya halkının istek ve özlemlerinin"(!) ise, gerçekte Gorbaçof yönetimi ile İngiltere, Fransa, ABD'nin (ve Macaristan, Romanya, Demokratik Almanya, Yugoslavya gibi figüran ülkelerin) sosyalizmin, sosyal demokratlaşma eğrisinden bağımsız, devrimci gelişmesini yoketmeye yönelik istemleri, ortak, eşgüdümlü çalışması olduğu ortaya çıktı. Bunun kanıtı olan filmler, belgeler ve açıklamalar var.

Romanya karşı-devrimine ayırdığımız bu yazı dizisinde karşı-devrimin bu perde arkasını, gelişmelerin niçinini, nasılını, aktörlerin üstlendiği gerçek rolleri, ele geçirebildiğimiz bütün ayrıntılarıyla vermeye çalışacağız.

Romanya'da olan, bir *karşı-devrimdi.* Gorbaçof'tan ABD'ye kadar uzanan geniş bir çevrede emperyalizmle işbirliği içinde dikkatle hazırlanmış bir *darbeydi.* Malta zirvesi, konunun uygulama öncesi ayrıntılarının görüşüldüğü, son rötuşların yapıldığı bir yer oldu. Romanya'da halk ayaklanması *olmadı.* Tercihini Gorbaçof'un yönlendirmesiyle dünya burjuvazisinin çıkarları doğrultusunda yapan bir kesim entel, öğrenci ve özellikle Alman, Macar kökenli kırsal üretici, ordunun *sosyalizme başkaldıran* darbeci kesiminin kuyruğuna takıldı. İşçi sınıfı ve komünist partisi, karşı-devrimde yer almadı. Zaten alamazdı, *karşı-devrim onlara karşıydı.*

Romanya karşı-devrimi, henüz gelişmesini tamamlamamıştır. Gorbaçofçular, Sovyet ajanları onu kendi çizgilerinde durdurmaya çabalıyorlar ama karşı-devrimi dünya burjuvazisinin çıkarları doğrultusunda daha da "ilerletmek" için bastıranlar vardır. "Kahrolsun komünizm" sesleri Bükreş'te daha sık ve daha gür duyulur oldu. Her geçen günle ortaya çıkan yeni gelişmeler, bunu kanıtlıyor.

Karşı-devrimin niçin şimdi tezgahlandığı da açıktır.

1982-1989 arasında çok sıkıntılı, büyük özverilerle yaşanan bir dönem geçiren Romanya, RKP'nin ve Çavuşesku yoldaşların önderliğinde, tepeyi aşmak üzereydi. Bu arada hem parti birliği korunmuş, hem dış borç tek kuruş kalmamacasına ödenmiş, hem de ülkenin cebinde, sıkıntıları hafifletmek ve uzun yıllardır hazırlığı yapılan büyük devrimci atılıma girişmek için 2,6 milyar dolar birikmişti.

Başarısı karşı-devrimle engellenmeseydi Romanya'nın izlediği yol, zayıf halkaların halklarına örnek olacak, Gorbaçof'un karşı-devrimci çizgisine "dur" çekebilecekti. Çavuşesku öldü, ama sanmasınlar kurtuldular. Emperyalizm ve onun sivil-asker uşaklarından, Gorbaçof'lardan hesap sorulacak!

Bu emperyalizme ciddi bir tehditti. Çünkü emperyalizmin zayıf halkalarındaki halklara devrimi özendiren onurlu bir mücadele örneği olacaktı. Devrimci gelişme yolları olduğunun yeni bir kanıtı olacaktı. Öte yandan, başarısı karşı-devrimle engellenmeseydi, Romanya'nın uzunca bir süredir gittiği yol, Gorbaçof'un, sosyalizmin likidasyonuna yönelik çizgisine de güçlü bir "dur" çekebilecekti.

Sosyal demokrat bürokratik çizgiye karşı çıkan, ama Gorbaçof'un sosyalizm düşmanı uygulamalarıyla da neredeyse şapşallaşmış olan bazı devrimci hareketlere, Gorbaçof'un ve bürokrasinin çizgileri *dışında* başka yolların olduğunu, belki gösterebilecekti. Hayat oraya götürebilirdi. Bu olmadı, ama, Romanya karşı-devrimi, dünya çapında şiddetlenerek süren sınıf mücadelesinde bir dönüm noktası, emperyalizmin değişmeyen doğasının, Sovyetler'deki Gorbaçof yönetiminin karşı-devrimci yüzünün aynası oldu. Nikolay ve Elena Çavuşesku, Romanya'da, onurlu ölümleriyle, emperyalizmin ve Gorbaçof'ların karşı-devrim çizgisi karşısında zafer kazandılar. İşçi sınıfının onuru sermayeyi, uşaklarını yendi.

Romanya'da olan karşı-devrimdir

Burjuva basın, Romanya'daki karşı-devrimi bir "halk ayaklanması", "devrim" gibi tanıtabilmek için çok çaba gösterdi. Örneğin, *The Times,* şöyle dedi: "Romanya'nın devrimi, çok klasik bir halk ayaklanması oldu, artık hiçbir şeye tahammülü kalmayan halk tarafından gerçekleştirildi." (*The Times,* 23 Aralık 1989)

Devrim, siyasal erkin bir sınıfın elinden bir başka sınıfın eline geçmesidir. Karşı-devrim, bunun tarihin akışına ters yönde gerçekleşmesini anlatır. Romanya'da olan da budur. Yeni erkin oluşumu hakkında şimdiden kesin değerlendirme yapmayacağız, ama birşey çok açıktır. İktidar işçi sınıfının elinden alınmıştır.

Romanya karşı-devriminin çeşitli özelliklerini, karşı-devrimin perde arkası lideri Silviu Brucan, (Romanya'nın ABD'ye, BM'ye eski büyükelçisi, 1950'lerde parti merkez organının editörlüğünü yapmış ve 1989 başında 5 başka dönekle birlikte, emperyalist basınla işbirliği içinde düzen karşıtı bir açık mektup yayınlamış Gorbici bir dönek) şu sözlerle anlatıyor:

Komünist Partisi: "Romanya devriminin özel karakteri, Romanya Komünist Partisi'nin (RKP) kaderiyle bağlıdır. Romanya'da değişim, parti içinde bir reform hareketinden ya da iç mücadeleden geçerek gelmedi... Parti bunun *dışında kaldı.* Ulusal Selamet Cephesi'nin ilk bildirisi onun adından bile söz etmedi. Parti pasif bir gözlemci olarak kaldı ve bizim niyetimiz onu aynen öyle tutmaktır. *Parti gitti, parti artık yoktur.* Ulusal Selamet Cephesi'ndeki komünistler komünist olarak orada değiller, *partiye karşı* mücadele verdikleri için oradalar. Hiçbiri kendini komünist olarak *nitelemeyecektir....* Devrim RKP'siz ve *ona karşı* yapılmıştır. Reform komünizmi denilen saçmalık Romanya'da yoktur."

Öncülük: "Bilimsel devrim Marksist tezi yere çaldı. Kol işçilerinin sayısı azalıyor, konumları bozuluyor. Kol işçileri artık teknik ilerlemenin öncülüğünü *yapmıyorlar,* tersine onlar *tutucu bir güçtürler...* Dolayısıyla devrimde yönetimde olanlar *entellektüeller, özellikle öğrencilerdir...* Romanya'da geleneksel işçi sınıfı gelecekte de tutucu bir güç olacaktır. Onları hizmet sektörüne kaydırmak zorunda kalacağız."

Ekonomi: "Romanya'da yiyecek durumu felakettir ama yanlış anlaşılmıştır. Çavuşesku, küçük üretimi destekleyeceğine yoketmeye çabaladı. Romanya'da yiyecek sıkıntısı bu yüzden vardır. İhracat bu durumu daha da ağırlaştıran ek bir unsur olur. Dolayısıyla küçük üretimi özendirirsek, 2-3 yıl içinde durum iyileşecektir... Çavuşesku'nun getirdiği, halkın 'gönüllü' olarak çalıştığı, ya da çalışmıyorsa bir vergi ödediği 'gönüllü zorunlu iş' yasasını kaldırdık. Özel teşebbüse getirilmiş engelleri seçimlerin sonrasına dek kaldırmayı düşünmüyoruz."

Ulusal Selamet Cephesi: "Komite seçimlere siyasal bir güç olarak katılacaktır... Komünist Partisi'nin artık varolmaması, bizim özgürlüğümüzü artırıyor. Fevkalade bir üstünlüğe sahip olacağız." (*Financial Times,* 29 Aralık 1989, 2 Ocak 1990) (abç)

Ortaya çıkan resim arife tarif gerektirmeyecek denli berraktır:

Karşı-devrim, Romanya Komünist Partisi'ne ve artık "tutucu" bir güç olan işçi sınıfına karşı yapıldı. Karşı-devrim, RKP'nin lider kadrosunu öldürdü, tutukladı. Partinin bütün binaları yakıldı, yıkıldı. Parti merkezlerini yeni kurulan Ulusal Selamet Cephesi komiteleri kullanıyor.

Karşı-devrime destek verenler "entellektüeller ve öğrenciler", bazı ordu birlikleri oldu. Kırdaki üreticilerin ve Macar-Alman etnik azınlıkların çeşitli kesimleri karşı-devrimin *figüranı* olarak zaman zaman kullanıldılar. Şimdi öne çıkan bazı istemler, başını kim çekerse çeksin, karşı-devrimin genel olarak burjuva sınıfsal damga taşıdığını açık etmektedir: Devlet mülkiyetine dayalı tarımın kaldırılması, küçük üretimin desteklenmesi, özel mülkiyetin önündeki engellerin açılması. Krallık döneminin eski partilerinin tekrar kurulması, kralın geri dönmesi, komünizmin yasaklanması, vb...

Romanya'daki karşı-devrim, emperyalizmin çığırtkanlarının ileri sürdüğü gibi "halk ayaklanması", ya da karşı-devrimci liderliğin ileri sürdüğü gibi "halkın öfkesinin kendiliğinden patlaması" vb. *biçiminde* olmadı. Karşı-devrim, uzun süreli bir hazırlığın sonucunda, ayrıntılarına varıncaya dek planlanmış ve ordunun üst kademeleri eliyle yürütülen bir *darbe* biçiminde gerçekleşti. Darbe yapıldıktan sonra televizyon binasını ele geçiren karşı-devrimcilerin yayınlarıyla ilk gün sokağa çıkartılan öğrencilerin ve çocukların dışında, televizyondan yayınlanan programlardaki yüzleri insan artık ezberlemeye başlamıştı. Halk "katılımı"(!) buydu!

Karşı-devrimci darbe, yıllar boyu büyük sıkıntılar ve özveri ile çalışmak zorunda kalan, özellikle son zamanlarda yoğunlaşan yiyecek, enerji kısıntısı gibi nedenlerle biraz öfkeli olan işçi sınıfını, yine de sokağa *çıkartamadı.* Sokağa çıkan öteki kesimlerin coşkusu da çarpışmalar içinde sıkılan ilk kurşunla söndü gitti. Darbenin ana ögesi olan ordu, günlerce süren çarpışmalarda cascavlak ortada kaldı.

(Devam edecek)

Mercan Köklü

Nikolay ve Elena Çavuşesku yoldaşların, karşı-devrimciler tarafından, uydurma, hükmü dışarıda önceden verilmiş "yargılanması" hakkında en son bilgiler ve savunmaları:

"Ben ancak işçi sınıfına hesap veririm"

"Ben yalnızca Büyük Ulusal Meclis'in ve işçi sınıfının önünde konuşurum. Bu darbenin önünde yanıt vermeyeceğim. Paralı askerleri getirten sizsiniz... Halk bugün işte bunun için çarpışıyor. Sizi, yabancı yardımıyla bu darbeyi örgütlemekle suçluyorum."

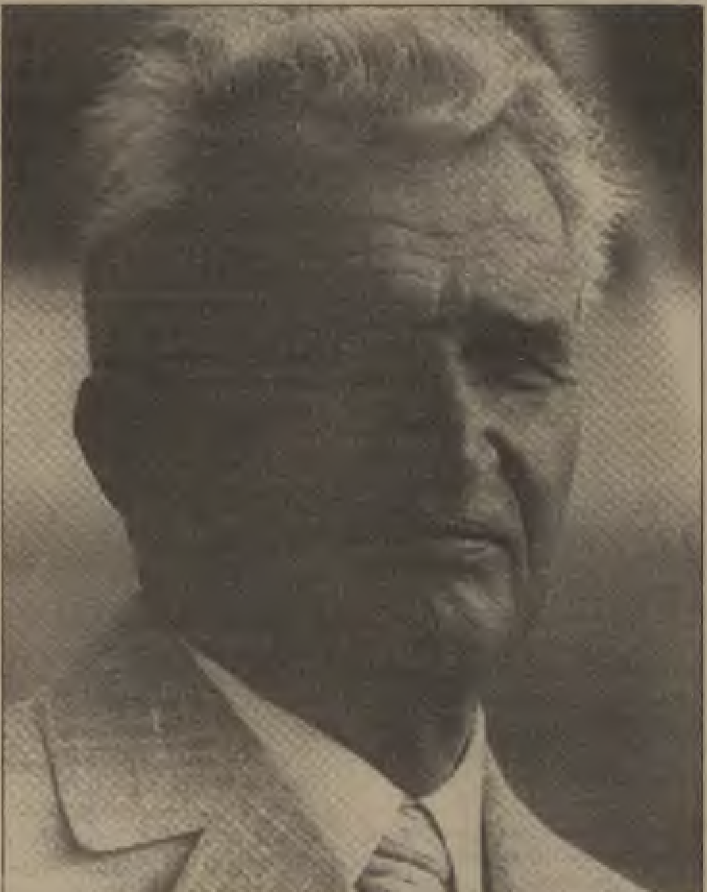

Aşağıdaki yayınladığımız metin, Nikolay ve Elena Çavuşesku yoldaşların korku içindeki karşı-devrimcilerce, gizli, alelacele yapılan ve sonucu önceden belli 2 saatlik "yargılamasının" Romanya televizyonunda yayınlanan video kaydından, Yugoslav Tanjug haber ajansının özetleyerek tercüme ettiği bölümleridir. Köşeli parantez içindekiler "yargılama" sürecinin bilgileri, yuvarlak parantez içindekiler ise bizim, son bilgiler ışığında yaptığımız değerlendirmelerdir.

Suçlama yapan kişi: 25 yıl halkı aşağıladın. 25 yıl bütün yaptığın, konuşmak oldu.

Nikolay Çavuşesku: Ben mahkemeyi tanımıyorum. Yalnızca Büyük Ulusal Meclis'i tanıyorum. Bu bir darbedir.

Suçlama yapan kişi: Biz seni ülkenin anayasasına uygun olarak yargılıyoruz.

Nikolay Çavuşesku: Hiçbir soruya yanıt vermeyeceğim.

Suçlama yapan kişi: Sanık ve eşi lüks kişisel eşyalara sahiptiler, aşırıya kaçan resepsiyonlar verdiler ve halk kimlik göstermek koşuluyla yalnızca 200 gram salam alabiliyordu. (Oysa, İngiliz televizyonunun muhabiri, başkanlık sarayının yalnızca bir bölümünde yaşayan Çavuşesku'ların yatak odasının ne kadar sade olduğunu görünce şaşırmış *bir dille*, Çavuşesku'ları bu kez de zevksizlikle suçluyordu.-*İ.G.)* Sen halkı yağmaladın ve bugün bile bunu inkar ediyorsun. Konuşmak istemiyor, korkak! Biz herşeyi biliyoruz... Kurbanlarına karşı işlediği suçlardan dolayı idam cezası verilmesini istiyorum. [Suçlamalar okundu.]

Nikolay Çavuşesku: Hiçbir şeyi imzalamayacağım.

Suçlama yapan kişi: Sen ülkedeki durumun farkındasın, ilaç, yiyecek, elektrik ve evlerde ısıtma yok. Temeşvar'daki soykırımın emrini kim verdi? (Temeşvar'da yığınsal kırım olduğu biçimindeki haberlerin halkı galeyana getirmek amacıyla emperyalizmin ve Yugoslav ve Doğu Alman Haber Ajanslarının kasıtlı uydurması olduğu ortaya çıktı. *The Sunday Times*'ın muhabiri Walter Ellis, başka mezarları ve morgu boşaltarak yaratılan bir "toplu mezar"daki 18 cesedin "eski" olduğunu buldu. 31 Aralık 1989-*İ.G.)* Bükreş'te kalabalığa ateş açılması emrini kim verdi? Şimdi bile masum halkın üstüne ateş ediliyor. Ateş açan fanatikler kim?

Nikolay Çavuşesku: Yanıt vermeyeceğim. Saray meydanında hiç kimse ateş etmedi. Hiç kimse öldürülmedi.

Suçlama yapan kişi: Bugün bütün kentlerde 60 binden fazla ölü var. (Bu sayı karşı-devrimcilerin savurduğu kuyruklu yalanlardan biridir. Uluslararası Kızılhaç Örgütünün ülkenin her tarafına gönderdiği uzmanlar şimdiye dek 800'ün altında ceset buldular. Şimdi toplam ölü sayısının ise 4 bin kadar olduğuna dair tahminler yürütülüyor. Karşı-devrimci hükümet ise, bu "yargılama"daki suçunu örtbas etmek için 60 bin rakamında ısrar ediyor.-*İ.G.)* Sen halkı yoksulluğa ittin. Öğrenim görmüş insanlar, gerçek dehalar, senden kaçmak için ülkeyi terkettiler. Ateş eden yabancı paralı askerler kimler? Onları buraya kim getirdi?

Elena Çavuşesku: Bu bir provokasyon!

Nikolay Çavuşesku: Bu soruyu yanıtlamayı reddediyorum.

Suçlama yapan kişi: [Elena Çavuşesku'ya dönüp, onu Romanya Bilimler Akademisi'nin en tepe noktasına çıkartan kimya mühendisliği diplomasıyla alay ederek] Ne konuşabilen ve ne de yazabilen cahil bilimciye bak sen!

Elena Çavuşesku: Buna benim meslektaşlarım, bu ülkenin aydınları acaba ne derdi?

Suçlama yapan kişi: Temeşvar hakkında ne biliyorsun?

Elena Çavuşesku: Hiçbir soruyu yanıtlamayacağım.

Suçlama yapan kişi: ...

Nikolay Çavuşesku: Ben yalnızca Büyük Ulusal Meclis'in ve işçi sınıfının önünde konuşurum. Bu darbenin önünde yanıt vermeyeceğim. Paralı askerleri getirten sizsiniz. Bizim başka bir iktidar organımız var. Ülkede hiç kimse sizi tanımıyor. Halk bugün işte bunun için çarpışıyor. Sizi, yabancı yardımıyla bu darbeyi örgütlemekle suçluyorum. (*The Times* gazetesi, Macaristan ordusunun ve Sovyet ordusunun "hümaniter" yardım adı altında karşı-devrimci darbecilere özellikle çatışmaların ikinci gününde büyük cephane ve başka yardımlar yaptığını belirten bir haber yayınladı. 3 Ocak 1990. İngiliz televizyonu ve basını, İngiliz askeri ateşeleri Bill Chesyre ve Michael Brown'un TV binasının alınmasında bilfiil çalıştıklarını kendi ağızlarından verdikleri demeçler yayınladı. -*İ.G.)*

Suçlama yapan kişi: Sen, darbenin yabancı ajanlar tarafından yapıldığını mı söylüyorsun?

Nikolay Çavuşesku: Ben basit bir yurttaş olarak ümit ediyorum ki bir gün gerçeği söyleyeceksiniz...

Suçlama yapan kişi: Neden halkı aşağıladın? Köylüler ekmek almak için kente gelir oldu. Neden halkı aç sefil bıraktın?

Nikolay Çavuşesku: Ben yanıt vermiyorum. Basit bir yurttaş olarak, şunu belirteyim herkes aile başına değil kişi başına 200 kg. tahıla sahipti.

Suçlama yapan kişi: Bu doğru değil, yalan.

Nikolay Çavuşesku: Efendim?

Suçlama yapan kişi: Sen kağıda birşey yazdın, gerçekte başka şey yaptın. Köylerin ortadan kaldırılması planı, bunun hakkında düşündün mü?

Nikolay Çavuşesku: Köylerde hiçbir zaman bugünkü kadar servet olmadı. Hastaneler, okullar inşa ettim, dünyanın hiçbir ülkesi bunlara böyle sahip değil.

Suçlama yapan kişi: Kızının kaldığı villayı gördüm. Yurt dışından gelmiş eti, altın terazilerde tartıyormuş.

Elena Çavuşesku: Ne villası? O da herkes gibi bir apartman dairesinde yaşıyor. Onun hiçbir şeyi yok. İnanılmaz, ne ayıp!

Suçlama yapan kişi: Bırakalım Çavuşesku İsviçre bankalarındaki hesaplarından söz etsin.

Elena Çavuşesku: Kanıt, kanıt!

Nikolay Çavuşesku: Tek bir hesap yoktur. Sen bir provokatörsün. (İsviçre'de Credit Suisse bankası ve Bankalar Federasyonu yönetimi Çavuşesku'ların banka hesabına rastlanmadığını açıkladılar.-*İ.G.)*

Suçlama yapan kişi: Tamam, tamam. Hesabınız yok. Ama eğer varsa, paranın Romanya devletine ait olduğuna inanıyor musun?

Nikolay Çavuşesku: Bu bir provokasyondur.

Suçlama yapan kişi: Neden Milea'yı ihanetle suçladın ve neden senin cezalandırmandan kaçınmak için intihar ettiğini söyledin?

Nikolay Çavuşesku: Milea bir haindi ve intihar etmek onun kendi kararıydı. Subaylar onun düzeni sağlama emrine uymadığını söylediler. O, bir gurupla dışarı çıktı ve birileri onu vurdu. Bir askeri birimi görevini yerine getirmekten alıkoyamam.

Suçlama yapan kişi: Milea nasıl bir emri yerine getirmedi?

Nikolay Çavuşesku: Büyük Ulusal Meclis'e hesap vereceğim.

Suçlama yapan kişi: İki sanık, kendilerine ne olduğunu anlamıyorlar ve mahkemeyle işbirliği yapmaya niyetli değiller. Tutumlarını akıl almıyor. Sanıkların, yasa önünde bile yalnızca Temeşvar ve Bükreş'te soykırım yaptıklarını değil 25 yılın suçlarını itiraf etmedikleri bir ortamda bir karar vermek çok zor. Erkte oldukları 25 yıl boyunca şiddete başvurdular. Şiddet, halkı aç bırakarak, onu ısınmadan ve elektrikten mahrum bırakarak, ve herşeyden önce halkın ruhuna karşı şiddet uygulayarak gerçekleştirildi.

Masum çocuklar tanklarca ezildi. Sekuritate üyelerine ordu üniforması giydirip halkı orduya karşı çevirmeye kalktınız. Hapishanelerdeki oksijen tüplerini siz parçaladınız. Plazma deposunu siz havaya uçurdunuz... [Çavuşesku güler]

Sen İran'a giderek Ayetullah'ın önünde secdeye kapandın. İran'da siyasal iltica almak, İsviçre bankalarındaki bütün hesaplarınızı korumak fırsatın vardı... [Çavuşesku kahkahayla güler]

Elena Çavuşesku: Evet, Evet!

Suçlama yapan kişi: Şimdi mahkemeyle alay ediyorsunuz. [Çavuşesku saatine bakar] Romanya halkı, seninle birlikte, herhangi bir zaman tutuklanma, uyuşturucu maddeyle efsunlanma ve akıl hastanesine götürülme korkusu içinde kaç yıl yaşadı? Senin en büyük yanlışın Temeşvar'daki suçlardan sonra bir kalabalık toplamak oldu. Kalabalığı kıyımdan geçirmek için o onursuz kararı sen aldın.

Elena Çavuşesku: Çocukları bizim öldürdüğümüz doğru değil.

Suçlama yapan kişi: [Elena'ya dönerek] Elena Çavuşesku, ruhsal bir sorununuz var mı?

Elena Çavuşesku: Bu büyük bir provokasyondur. Kendinden utanmıyor musun? Sizler psikolojik sorunları olan gergedanlarsınız.

Suçlama yapan kişi: Bunu soruyorum çünkü eğer ruhsal olarak ehliyetsizseniz hâlâ bir şansınız var. Bu sizin son şansınız. Size başka bazı sorular daha soracağım.

Elena Çavuşesku: [Eşine dönerek] Hiçbir şey söyleme. [Suçlayanlara dönerek] Mahkeme değil bu. Hiçbirşeyi imzalamayacağım. Halk için 14 yaşından beri çarpışıyorum ve bu bizim halkımızdır.

Suçlama yapan kişi: Sanık Çavuşesku... [Çavuşesku müdahale eder]

Nikolay Çavuşesku: Ben sanık değilim. Ben Romanya'nın devlet başkanıyım ve ordunun da genel komutanıyım, meclis önünde yanıt vermek istiyorum... Siz halka ihanet ettiniz. Siz Romanya'nın bağımsızlığına ihanet ettiniz.

Suçlama yapan kişi: Sizinle konuşmak mümkün değil, karar vereceğiz.

Elena Çavuşesku: Ayağa kalkma canım. Biz insanız.

Nikolay Çavuşesku: Ben ne yenilgiyi, ne de başka birşeyi kabul etmiyorum.

[Mahkeme(!) karar için ara verdi.]

[Karar okundu.]

KARAR:

Biz sanıkları ceza yasasının 162, 163, 165 ve 167. maddeleri gereğince suçlu buluyoruz. Ve askeri mahkeme kararı bugün, 25 Aralık tarihinde verdi. Ölüm cezası ve bütün varlıklarının müsadere edilmesi.

Savunma makamı yerindeki kişi: Bir hukukçu olarak, sanıkları yargılamak için yasanın getirdiği bütün koşulların yerine getirildiğini düşünüyorum. Birşeyi imzalasınlar ya da imzalamasınlar, herhangi bir kanıt varsa mahkum edilebilirler. Eğer ruhsal ehliyete sahip olmadıklarını ileri sürselerdi, belki canlarını kurtarmak için belli bir şansları olabilirdi. Ama, kendi ruhsal becerilerinin tam kontrolüne sahipler. Kanıtlar açısından, onları suçlu buluyorum. Bununla birlikte, mahkeme heyetinden kararın bir intikam alma olmamasını istiyorum. Bu mahkeme Nikolay Çavuşesku'ya ve eşine yöneltilen iddianame gibi meşrudur.

Suçlama yapan kişi: ...[Kararın temyiz edilemeyeceği duyuruldu] [Daha sonra iki yoldaşın kurşuna dizilmiş cesetleri gösterildi.]

Çavuşesku yoldaşlar temyiz ya da af isteminde bulunmadılar. Ruhsal durumumuz bozuk diyerek karşı-devrimcilerin acımasına sığınmadılar. Birlikte ölmek istediklerini söylediler. Alınları dik öldüler. Ölümleriyle karşı-devrime, emperyalizme ve Gorbaçof'un karşı-devrimci çizgisine karşı zafer kazandılar.

Elena ve Nikolay Çavuşesku'yu alelacele kurşuna dizip kurtulduklarını sanan karşı-devrimciler, şimdi

Onların ölüsünden bile korkuyorlar

Onurlu ölümleriyle devrim güçlerine dünya çapında bir zafer kazandıran Çavuşesku'ların uyduruk "yargılanma"larını gösteren film, tüm dünya işçi sınıfının karşı-devrimci Gorbaçof çizgisine karşı dişlerini daha da bilemesine yarayacaktır. Türkiye devrimci hareketi Çavuşesku yoldaşların kazandıkları bu zaferi daha da ilerletecektir!

Karşı-devrimciler, yurtdışına kaçmak üzere değil, büyük bir olasılıkla, Sibiu kentindeki sadık birliklere ulaşmak amacıyla ülkenin içlerine doğru yol alan Çavuşesku'ları ellerine geçirdiler. Onları 48 saat süreyle Boteni askeri üssünde tutsak tuttular. Ancak sosyalist güçler, devlet başkanının burada tutsak tutulduğunu öğrenince Boteni'ye yoğun bir saldırıya geçtiler. Gelişmeleri karşı-devrimin lideri Silviu Brucan'dan dinleyelim:

"Çavuşesku'yu köylüler yakaladı. Ordu geldi ve onları Boteni üssünde iki gün tuttu. Bu saatler belki de en kritik saatlerdi. Sekuritate olayı öğrenmiş ve karargahı iki gün boyunca bombalamıştı.

"Bu durum Ulusal Savunma Cephesi'ni (USC) ve orduyu, Çavuşesku'ları *yargılamak ve idam etmek yönünde ivedi karar almak* durumunda bıraktı.

"Bu siyasal bir karardı. Bizim açımızdan durum kritikti, sivil bir mahkeme düzenlemek gibi bir lükse tahammülümüz yoktu. Canalıcı bir andı, devrim (karşı-devrim anlayın-*İ.G.)* için savaşta anlık bir karardı.

"USC, eğer Çavuşesku'lar hayatta kalırsa Sekuritate'nin devrimi (karşı-devrimi-*İ.G.)* bastırmak için daha kararlı çarpışacağından çekindi. Buna ek olarak, Çavuşesku'ların tutuklandığını duyan Romanya halkı, onların nerede olduğuna ve gelecekte onlara ne yapılacağına ilişkin bazı kanıtlar istiyordu. Zaman devrimcilerden (karşı-devrimcilerden-*İ.G.)* yana değildi, dolayısıyla karı kocanın pazartesi günü yargılanması kararlaştırıldı.

"Yargılama Boteni kışlasında yapıldı... İki saat süren yargılama sırasında Çavuşesku küstah davrandı. Sürekli masaya vurdu ve işaret parmağını kaldırarak konuştu.

"Yargılama boyunca kamera sürekli Çavuşesku'ları gösterdi. Yargılayanlar ve kurşuna dizenlerin hepsi öldürülme, Sekuritate'nin suikastlerinin hedefi olma korkusu içindeler." (*Financial Times*, "Silviu Brucan'la röportaj", 29 Aralık 1989)

Bu açıklamalar da açıkça gösteriyor ki, Çavuşesku yoldaşlar "yargılama" adı altında, *önceden* (belki Moskova'da belki de Malta'da) verilmiş bir kararın sonucunda öldürüldüler. Romanya işçi sınıfının karşı-devrimci düşmanları, onlar yaşasaydı şimdi durumun çok farklı olabileceğini başından düşünüp, ona göre önlem aldılar. Çünkü bu, yalnızca Romanya'nın karşı-devrimcileri açısından değil, ama özellikle Gorbaçof'un karşı-devrimci çizgisinin varlığını devrimci bir tehdit olmadan sürdürebilmesi açısından gerekliydi.

Bu arada, yangından mal kaçırır gibi, alelacele Çavuşesku'ları öldüren güçler, TV binasını elinde bulunduran daha toy, daha ateşli ve ince siyasal hesaplara "eskiler" kadar aklı ermeyen "genç" karşı-devrimcilerin, "yargılamanın" videosunu televizyondan yayınlama istemiyle karşı karşıya kaldılar. Kendi içlerinde büyük bir kavga koptu. Romanya televizyonu 25 Aralık-26 Aralık gecesinde tam 15 kez "video filminin gösterileceği" biçiminde anons yaptı ama vazgeçti. En sonunda TV binasındaki askerler, silahın gücünden yararlanarak "eski"leri video kaydını göstermeye "ikna" ettiler.

Video filminin Romanya televizyonunda, oradan da tüm dünya televizyonlarında gösterilmesi, karşı-devrimciler açısından, zaman ilerledikçe işleyip ağırlaşacak derin bir yara oldu bile. Bütün dünya demokratik kamuoyu, Çavuşesku'ların nasıl göstermelik bir mahkemeyle, nasıl uydurma suçlarla yargılandığını, nasıl *önceden alınmış* bir kararın kurbanı olduklarını gözleriyle gördü.

Çavuşesku'ların "yargılanmalarına" ilişkin bu film, bugünlerde Bükreş'teki bütün dükkanlarda tekrar tekrar gösteriliyormuş. Ne güzel! Yılların eli kanlı işçi düşmanı Demirel'ini bile haksızlık olduğu yönünde sözler etmeye(!) sevkeden bu film, dünya işçi sınıfının ve karşı-devrimin çıplak yüzünü, aşağılık, Gorbaçofçu çehresini gün 24 saat yaşamakta olan Romanya işçi sınıfının mücadele azim ve kararlılığını daha da yükseltecektir.

Kapitalizmin yıkılışını sınıf savaşına değil pazar sorununa bağlamak
devrimci merkeze ve dünya devrimine zarar, bugünkü Gorbi çizgisine kan verdi

Stalin ve pazar sorunu

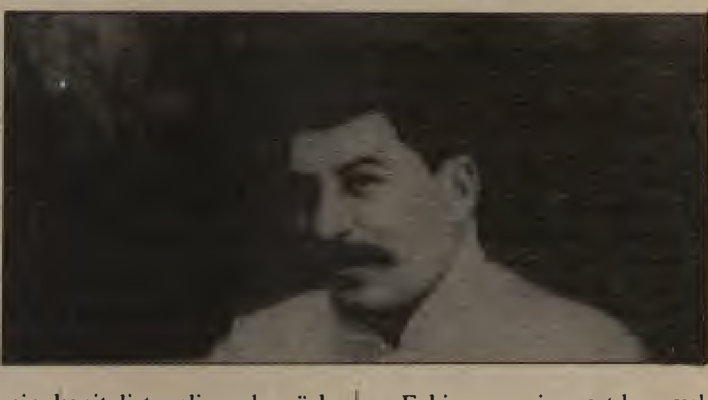

Bu sayıda yer vereceğimizi geçen sayımızda duyurduğumuz bu yazıyı, bundan 9 yıl önce yayınlanmış olan "pazar sorunu" başlıklı bir çekaldan kısaltarak hazırladık. Çok küçük bazı eklemeler yaptık.

Birçoğumuz Stalin'den, II. Dünya Savaşı'ndan beri *iki paralel dünya pazarının* karşı karşıya olduğunu, sosyalist dünya pazarının yalnızca dünya kapitalist pazarından bağımsız olarak varlığını sürdürmekle kalmayıp, II. Dünya Savaşı'ndan bu yana, onu kaçışı olmayan bir köşeye kıstırmakta olduğunu, dolayısıyla dünya kapitalist pazarının daraldığını ve bu yüzden, kapitalizmin hızlı büyümesinin durduğunu öğrendik.

Stalin'in bu konuda yazdıkları arasında birçok doğru nokta da vardır, ancak genelde, iki ayrı başlangıç noktası olan ve iki ayrı sonuca ulaşan, iki farklı mantık söz konusudur. Stalin'in 1952'de getirdiği tezler, geneliyle ciddi bir teorik yanlış oluşturuyor ve Lenin'in soğukkanlı bilimsel yaklaşımıyla farklılık taşıyor. En önemlisi, Stalin'de birçok doğrunun arasında yer tutan bu teorik yanlışla, bugün sosyalist ülkelerdeki ve hareketteki durum arasında doğrudan bir mantık bağı vardır.

Örneğin, Stalin'in yanlışı, dünya sosyalist sisteminin ortaya çıkışının, kapitalist dünya ekonomik sistemi üzerindeki etkisini abartmaya varıyordu. Bu yanlış "gelişti" ve dünya devrimini boşlamaya, onun yerine *yalnızca* sosyalist ülkelerin ekonomik gelişmesini koymaya götürdü.

Stalin'in ölümünden sonra, "Stalinizm"e (!) karşı koparılan gürültü içinde, Stalin'in getirdiği birçok doğru da reddedildiği ve kitaplardan silindiği halde, bu teorik yanlış hiç düzeltilmedi. Düzeltileceğine, yaşadı ve daha da ciddi yanlışlara doğru "gelişti".

Stalin'in, bu sayfamızda aktardığımız alıntısında ileri sürdüğü fikirlere üç açıdan bakmak gerekir. Birincisi, tek dünya pazarı, ikincisi, kapitalist pazara ilişkin olarak ileri sürülenler, üçüncüsü de bunların dünya devrimiyle bağı açısındandır.

Tek dünya pazarı

Stalin'in yazdıklarına bakarsak, görürüz ki yazılanlar kendi içinde tutarsızlıklar taşıyor.

Tek dünya pazarının çözülmesi ve iki ayrı dünya pazarının doğması, birden II. Dünya Savaşı'ndan sonra başlatılıyor. Oysa II. Dünya Savaşı öncesinde, SSCB de dünyanın altıda birini oluşturuyor. Sorun olan, nüfus vb. ise, SSCB'nin tek başına dünya pazarı olduğu, en azından tek dünya pazarının II. Dünya Savaşı öncesinde çözülmeye başladığı düşünülmeliydi.

Sonra, iki dünya pazarından söz edildiği halde, sosyalist ülkelerin kapitalist ülkelere mal ihraç etme *gereksinmesi* duyacakları söyleniyor. Böyle bir *gereksinme* varsa, o zaman tek dünya pazarının "çözülmesi"nden sözedilemez. Olsa olsa, iki dünya sisteminin tek dünya pazarının iki ayrı sektörü oldukları söylenebilir ki bu da doğrudur. İki sisteme bağlı ülkeler arasında mal ve teknoloji ticareti oldukça yoğundur.

Şimdi konunun teorik yönüne gelelim.

İki ayrı ekonomik sistemin kendi içinde ayrı işbölümleri vardır. Bu anlamda, *Sosyalizm Üstün Gelecektir* adlı bir kitapta da belirttildiği gibi, iki ayrı sektör oluştururlar. Ancak iki ayrı sektör olarak yine de uluslararası işbölümü içinde yer alırlar.

İki dünya sistemi ekonomik alanda yarışırlar. Bu yarışta belirleyici olan ölçüt, son çözümlemede emek üretkenliğidir. Emek üretkenliği ise teknik gelişmeyle doğrudan bağlıdır. Bu açıdan, sosyalist sistem hem kendi teknolojisini geliştirmek, hem de dünyadaki gelişkin teknolojileri kullanmak zorundadır. Dolayısıyla iki sistem arasında teknoloji alış-verişi ve bu temelde bir işbölümü de kaçınılmazdır. Aynı şey birçok hammadde ve ara mal için de geçerlidir.

Bu, kapitalist ülkelerle ticaret yapmadan sosyalist ülkelerin yaşaması *teorik olarak* olanaksızdır anlamına gelmez. Teorik olarak olanaklıdır ama böyle olması birşey göstermez. İki sistem yarışacaksa ve sosyalizm bu yarışta üstünlüğünü kanıtlayacaksa, yarışın pisti tek dünya pazarı olmak zorundadır. Sosyalizm emek üretkenliğinde ulaştığı düzeyi, başarılarını burada gösterecek ve üstünlüğünü bu yoldan sağlayacaktır. Üstün olmadığı alanlarda kendinden üstün olanlardan alacaktır.

Devrimden sonra Lenin şöyle diyor:

> "Eğer ödün vermezsek, iyi donatılmış, modern kapitalist endüstrinin yardımını sağlamayı umamayız. Ve bu yardımdan yararlanmazsak da, petrol gibi bütün dünya ekonomisi için olağanüstü önem taşıyan endüstrilerde kendi büyük ölçekli üretimimiz için doğru dürüst temel atamayız." (Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, c.32, s.266)

Lenin'in bu sözleri bugün bazı dallar, örneğin sözünü ettiği petrol için geçerli olmayabilir ama birçok başka dal için geçerlidir. Ayrıca o günden bugüne "bütün dünya ekonomisi için olağanüstü önem taşıyan", örneğin elektronik gibi başka endüstriler doğmuştur. Sosyalist ülkelerin, Lenin'in deyimiyle "iyi donatılmış modern kapitalist endüstrilerden" yararlanma gerekliliği sürmektedir ve çağ değişene dek de sürecektir.

Yine Lenin, devrimden sonra "biz şimdi uluslararası devrime ana etkimizi ekonomik siyasetimiz yoluyla yapıyoruz" (Lenin, *agy,* c.32, s.437) derken, herhalde sosyalist ülkelerin kendi içine kapanıp, buna da uzun süre dayanabilmelerinden söz etmiyordu. Kapitalizm üzerine "etki", dolayısıyla uluslararası devrime katkı, içe kapanarak değil, tersine dünya pazarında rekabetle yapılabilir.

İşte Stalin'de bu noktada önemli bir yanlış anlayış vardır. Stalin kapitalizmin çöküşünü pazar kaybıyla bağlıyor ve zaten bu mantıkla dünya pazarının çözülüşünden söz ediyor. Şimdi buna bakalım.

Kapitalist pazar anlayışı

1880'lerde ve 1890'larda, tam Rusya'da kapitalizmin hızla gelişmeye başladığı sıralarda, Narodnikler Rusya'da kapitalizm gelişemez, çünkü pazar yok dediler.

Stalin, "tek dünya pazarının çözülmesi", "paralel sosyalist dünya pazarının" varlığı ve büyümesi yüzünden kapitalizm artık hızlı büyüyemez derken, Narodniklerin yaptıkları *yanlışın aynısını* yineledi.

Pratikten, tarihten biliyoruz ki, tam da İkinci Dünya Savaşı sonrasında kapitalizm görülmemiş bir hızla büyüdü. Emperyalist ülkelerde bilimsel teknolojik devrimi doğurdu. Üç kıtadaki orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde, kapitalizmin ve onun sınıf çelişkilerinin yoğun gelişmesi, bu ülkeleleri hem potansiyel birer emperyalist ülkeye, hem de emperyalizmin zayıf halkalarına dönüştürdü.

Stalin'in tezlerindeki mantık, bunların hiçbirine yer bırakmıyordu. Tarih, Stalin'in tezlerinin yanlışlığını kanıtladı. Ama Lenin aynı tezlerin *teorik olarak* yanlış olduğunu, zaten daha 1893'te, "Pazar Sorunu Dedikleri Sorun Üzerine" yazılarında kanıtlamıştı.

Buna göre, pazar kapitalizmin ilk gelişmesi için bir önkoşuldur. Bir kez kapitalizm gelişip yerleşti mi; artık onun gelişmek için, *bu anlamda* çözmesi gerekli bir pazar sorunu kalmamıştır:

> "Böylece, kapitalist toplumda, pazarın gelişmesinin sınırlarını toplumsal emeğin uzmanlaşmasının sınırları belirler. Ama doğası gereği bu uzmanlaşma, teknik gelişmeler kadar sonsuzdur." (Lenin, *agy,* c.1, s.100)
>
> "...Teknik ilerleme, üretimin değişik bölümlerinin uzmanlaşmasını ve dolayısıyla, pazarın genişlemesini getirmek durumundadır." (Lenin, *agy,* c.1, s.101)

Lenin'in bu dediklerinden görüldüğü gibi, pazar sorunu ana olarak coğrafi alan sorunu değildir. Pazarın sınırlarını toplumsal işbölümü belirler. Bu ise teknik gelişmeler kadar sonsuzdur. Demek ki, kapitalizmin sonunu pazar sorununda aramak yanlıştır. Kapitalizmin *bu anlamda* bir pazar sorunu yoktur. Ama *bir başka anlamda* vardır. Pazarın genişlemesi *her zaman* üretimin genişlemesinden geride kalır. Pazar, eşitsiz olarak, üretimle orantısız olarak gelişir.

> "Gördük ki, modern makinenin giderek artan mükemmelleştirilebilirliği, toplumsal üretimin anarşisiyle, tekil endüstri kapitalistini her zaman makinelerini iyileştirmeye, her zaman üretim gücünü artırmaya zorlayan zorunlu bir yasaya döndü. ... Ama pazarların ekstensif (yatay -*İ.G.*) ve intensif (derinlemesine-*İ.G.*) olarak genişleme kapasitesi çok daha enerjik olarak işleyen, oldukça farklı yasalarca yönetilir. Pazarların genişlemesi, üretimin genişlemesine yetişmez. Çarpışma kaçınılmaz olur ve bu, kapitalist üretimin biçimini parça parça etmeden hiçbir gerçek çözüm üretemeyeceği için, çarpışmalar düzenlileşir. Kapitalist üretim bir başka 'fasit daireye' daha sahip olmuştur." (Engels, *Anti-Dühring*, İngilizce basım, s.326)

Buradan görüyoruz ki, kapitalist üretimin hızlı gelişmesi pazarın daha yavaş genişlemesini aşar geçer. Yani, bu anlamda, "pazar sorunu"ndan söz edilse de, unutmamak gerekir ki bu sorunu yaratan üretimin hızlı gelişmesidir. Oysa Stalin bu mantığı başaşağı çeviriyor ve pazar darlığı endüstrinin "giderek daha çok atıl kapasiteyle" işlemesine neden olacaktır diyor. Dünya kapitalist sisteminin genel bunalımı bu anlama gelir diyor. Kapitalizmin pazarı daraldığı için, Lenin'in tezleri, yani çürümesine rağmen, "genelde kapitalizmin öncesinden çok daha hızlı büyüdüğü"ne ilişkin tezler, Ikinci Dünya Savaşı'ndan sonra geçersiz oldu diyor.

Biliyoruz ki tarih Stalin'in yanlışlığını kanıtladı ve kapitalizm II. Dünya Savaşı'ndan sonra öncesinden *çok daha hızlı* büyüdü. Öyleyse şunu sormalıyız: Kapitalizm SSCB'yi, Çin'i Doğu Avrupa ülkelerini yitirdiği ve eski sömürge sistemi de yıkıldığı halde, nasıl öncesinden daha hızlı büyüyebildi?

Bu soruyu yanıtlamak için bir başka soru daha soralım: Eğer, herhangi bir nedenle kapitalizm dış pazarından yoksun kalırsa, yine gelişip genişlemesi (teorik olarak) olanaklı mıdır? Lenin buna evet diyor: "...Böyle bir toplumda genişletilmiş yeniden üretimin olanaklılığını inkar etmek için hiçbir teorik temel yoktur." (Lenin, *agy,* c.4, s.88)

Kapitalizmi yıkacak olan dünya devrimidir

Kapitalizmin krizlerini ve kaçınılmaz sonunu, onun gelişmesine ve çelişkilerinin olgunlaşmasına ve keskinleşmesine değil de, "pazar yokluğu" ya da "pazar kaybı" yüzünden kapitalizmin gelişememesine ve büyüyememesine bağlamak, siyasal ekonomiyi vulgarize etmektir.

Kapitalizmi yıkıma götürecek olan, pazar sorunu değil, temel çelişkisidir. Kapitalizmin temel çelişkisi, özel mülkiyet ile üretimin toplumsallığı arasındadır. Bu çelişkinin "kendisi, sosyal devrimi zorlamanın yolu olarak, bu üretim biçiminin krizlerine" (Engels, *Anti-Dühring,* İngilizce basım, s.342) yol açar.

Kapitalizmin krizlerini ve genel bunalımını pazar azlığına ya da kaybına bağlamak (örneğin, Lenin'in yanıtladığı burjuva ekonomicisi Sismondi'nin yaptığı gibi), yani üretimle tüketim arasındaki çelişkiye bağlamak krizlerin kökünü *kapitalist üretimin dışında* görmek demektir. Oysa siyasal ekonomi, krizlerin kökünü üretim koşullarının kendisinde görür. Lenin, iki yanaşımın, kapitalizme iki ayrı tutumu yansıttığını söylüyor:

> "Gerçekten, eğer krizleri ürünleri satmanın olanaksızlığıyla, üretim ve tüketim arasındaki çelişkiyle açıklarsak, böylece gerçeği, kapitalizmin ilerlediği yolun geçerliliğini inkar etmeye varırız, bu yolun 'sahte bir yol' olduğunu söyler ve 'değişik yollar' aramaya çıkarız. Krizleri bu çelişkiden türetirsek, çelişki ne kadar gelişirse, ondan kurtulmak da o kadar *daha zor* olacak diye düşünmek zorundayız... Öte yandan, krizleri, üretimin toplumsal karakteri ile üretimin sonuçlarına el koymanın bireysel karakteri arasındaki çelişkiyle açıklarsak, böylece kapitalist yolun gerçek ve ilerici olduğunu anlarız ve 'değişik yollar' aramayı, saçma romantiklik olarak reddederiz. Böylece anlarız ki, bu çelişki ne kadar daha çok gelişirse, ondan çıkış yolu da o kadar *daha kolay* olacaktır ve çıkış yolunu bu sistemin gelişmesi sağlıyor." (Lenin, *agy,* c.2, s.172)

Biliyoruz ki, yukarıda sözü geçen çelişkinin toplumsal anlatımı sınıf savaşımıdır. Kapitalizmin sonunu getirecek olan sınıf savaşımıdır. Oysa, Stalin'in tezlerine göre, tek dünya pazarı çözülmüş, iki paralel dünya pazarı doğmuş ve bunun sonucunda kapitalizm köşeye sıkışmaya başlamıştır. Kapitalizm üretimi kısmak zorunda kalacak ve böylece genel bunalım derinleşecektir.

Bu anlayışın özü, hem tek tek ülkeler düzeyinde, hem dünya çapında kapitalizmin yıkılışını pazar darlığıyla bağlamaktır. Karşımıza çıkmış olan sağlı sollu birçok oportünist teoriler de işte bu anlayıştan güç buldular.

Küçük burjuva devrimcilerinin kapitalist gelişmeden ürkmeleri ve onun geldiği düzeyi bir türlü görmemeleri kendi sınıfsal konumlarıyla bağlıdır. Ama bu konumdan, Stalin'i, Marks, Engels, Lenin düzeyinde ele almaları bir anlam taşıyor. Küçük burjuva devrimciliğinin Stalin'in yanlışlarına sarıldığını gösteriyor.

Öte yandan, Türkiye'de devrimci durum çıktı. Menşevikler, devrim Sovyetler Birliği'nin çıkarına tersmiş gibi, devrimci durumu reddettiler. Kapitalizm pazar daralmasıyla çökecekse Türkiye'de devrim yapıp da Sovyetler'in dibinde fincancı katırlarını ürkütmenin olmayacağını düşündüler. Hem işçi sınıfımıza, hem dünya devrimine ihanet ettiler.

Eski menşevizm artık sosyal demokratlığa terfi etti. Şimdi Gorbaçov, kapitalizmin II. Dünya Savaşı sonrasındaki ilerlemesini gerekçe göstererek, Marksizmin aşılması gerektiğini öne sürüyor. Öne sürdüğü gerekçenin kendisi, Marksizme değil, Marksizm açısından yapılmış derin bir yanlışa aittir. Aşılması gereken işte böyle derin yanlışlardır.

Sonuçta şunu gözümüzle görüyoruz ki, Stalin'in öznel yanlışı, *nesnel* olarak oportünizme ve revizyonizme yardım ediyor. Hem de onun yanlışını "geliştiren" revizyonistler, bunu Stalin'in kendisini yadsıyarak, onun gerçek tarihsel katkılarını "yanlış" diye bir kenara atarak yapıyorlar.

Stalin'in dedikleri

Stalin'in bu konuya ilişkin olarak, *SSCB'de Sosyalizmin Ekonomik Sorunları* adlı yapıtında yazdıklarını *tümüyle* aktaralım:

V. Dünya Pazarının Çözülüşü ve Dünya Kapitalist Sistemi Bunalımının Ağırlaşması Üzerine:

İkinci Dünya Savaşı'nın ve bu savaşın ekonomi üzerindeki etkisinin en önemli sonucu, bir tek, evrensel dünya pazarının çözülmesi olmuştur. Bu da dünya kapitalist sisteminin genel bunalımının daha sonraki ağırlaşmasını belirlemiştir.

İkinci Dünya Savaşı, dünya kapitalist sisteminin genel bunalımdan doğmuştu. Savaşa katılan iki kapitalist ittifakın her biri, hasmını yenmeyi ve dünya üzerinde egemenlik kurmayı umuyordu. Bunalıma bu şekilde çare aramaktaydılar. Amerika Birleşik Devletleri, en tehlikeli rakipleri olan Almanya'yı ve Japonya'yı safdışı ederek, yabancı pazarları, dünyanın hammadde kaynaklarını eline geçirmek ve dünyada egemenlik kurmak peşindeydi.

Oysa savaş umutlarını gerçekleştirmedi. Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya, Fransa gibi üç kapitalist devletin rakibi olarak Almanya'nın ve Japonya'nın safdışı edildikleri doğrudur. Ama öte yandan Çin'in ve Avrupa'daki halk demokrasisi ülkelerinin kapitalist sistemden koptuğu ve Sovyetler Birliği ile birlikte cephe kurdukları görüldü. İki karşıt cephenin varlığının ekonomik sonucu şu olmuştur ki, bir tek evrensel dünya pazarı çözülmüş ve böylece günümüzde birbirine karşıt olan iki dünya pazarı çıkmıştır.

Şunu not edelim ki, Fransa ile birlikte Amerika Birleşik Devletleri ve Büyük Britanya, kuşkusuz iradeleri dışında eskisine paralel yeni dünya pazarının kurulmasına ve pekişmesine neden olmuşlardır. 'Marshall Planı'na katılmamış bulunan SSCB'yi, Çin'i ve Avrupa halk demokrasisi ülkelerini ekonomik bir ablukayla boğabileceklerini sanmışlardır. Gerçekte ise, boğulmak şöyle dursun yeni dünya pazarı sağlamlaşmış oldu.

Bununla birlikte, bu ışte esas olan, elbette ekonomik abluka değildir, aslında, bu ülkelerin savaştan sonra ekonomik yönden ortaklık kurarak ekonomik işbirliğini, bu yardımlaşmayı sağlamış olmalarıdır. Bu işbirliği deneyimi göstermiştir ki halk demokrasilerinin Sovyetler Birliği'nden sağladıkları kadar etkili ve teknik nitelikte bir yardımı, hiçbir kapitalist ülke sağlayamazdı. Gerçekten bu yardım son derece ucuz ve teknik bakımdan birinci sınıf olmakla kalmamaktadır. Gerçek şudur ki işbirliğinin temelinde herşeyden önce birbirine karşılıklı olarak yardım etmenin ve genel ekonomik bir kalkınmaya erişmenin içten isteği bulunmaktadır. Sonuç olarak, bu ülkelerin sanayiinde son derece yüksek bir gelişme düzeyi gözlemekteyiz. Güvenerek diyebiliriz ki, sanayide böyle bir gelişme düzeyi ile bu ülkeler az sonra kapitalist ülkelerden meta ithal etmek gereksinimini duymayacaklardır, üstelik kendi üretim fazlalarını ihraç etmek gereksinmesi duyacaklardır.

Bunun sonucu olarak (Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya, Fransa gibi) başlıca kapitalist ülkelerin güçlerini dünya kaynaklarına uygulayış alanları genişlemeyecek ama azalacaktır, dünya pazarları karşısındaki durumları ağırlaşacak ve işletmeler, üretimlerini daha kısmak zorunda kalacaktır. İşte dünya pazarının çözülmesi sonucunda dünya kapitalist sisteminin genel bunalımının ağırlaşması özellikle bu anlama gelir.

Kapitalistler bunu çok iyi kavramaktadırlar, çünkü SSCB ve Çin gibi pazarların kaybını hissetmemek mümkün değildir. Bu zorlukların çarelerini 'Marshall Planı'nda, Kore savaşında, silahlanma yarışında, sanayinin askerselleştirilmesinde aramaktadırlar. Ancak bu, boğulmakta olan bir insanın saman sapına tutunmak isteyen davranışına benzer.

Bu durumda iktisatçıların karşısına iki soru çıkıyor:

a) Stalin'in kapitalizmin genel bunalımı döneminde pazarların nisbi sağlamlığı hakkında İkinci Dünya Savaşı'ndan önce ifade ettiği bilinen tezinin hâlâ geçerli olduğu iddia edilebilir mi?

b) Lenin'in, çürümesine karşın 'kapitalizmin bütünüyle eskisine göre çok daha hızlı geliştiği'ne ilişkin 1916 yazı başlarında ifade ettiği ünlü tezinin hâlâ geçerli olduğu iddia edilebilir mi?

Bence iddia edilemez. İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı yeni koşullar karşısında bu iki tezin eskimiş olduğunu kabul etmek gerekir. (Stalin, *Son Yazılar 1950-1953,* Sol Yayınları, Mayıs 1976, s.88-90)

Güney Afrika devrimini boğma çabaları boşa çıkacaktır

Ateşi söndürmeye çalışanlar ateşte yanacaklar

Güney Afrika devrimine, içeriden ve dışarıdan yapılan saldırılar son aylarda yoğunlaştı. Gorbi'nin dayatmasıyla yaratılan uzlaşma havasına rağmen şu gerçek değişmemiştir: Siyah işçi ve emekçinin devrimci başkaldırısı sürmektedir.

Güney Afrika devrimine, içeriden ve dışarıdan yapılan saldırılar son aylarda yoğunlaştı. Gorbi'nin dayatmasıyla Güney Afrika Komünist Partisi(GAKP) ve Afrika Ulusal Kongresi(ANC), devrimci mücadeleyi rafa kaldırdılar, uzlaşma yönünde ciddi adımlar attılar. Irkçı rejim, burjuvazinin liberal kanadı ve uluslararası emperyalizm, devrimci hareketin başına akbabalar gibi üşüştüler. Rejimin manevra alanını genişlettiler. Ne var ki, yaratılan sahte uzlaşma havasına rağmen şu gerçek değişmemiştir: Siyah işçi ve emekçinin devrimci başkaldırısı sürmektedir.

Gorbi'nin uğursuz rolü

Gorbaçof genel sekreter olduktan sonra "sıcak noktaları" emperyalizmle birlikte söndüreceğini açıkça söylemişti. Ardından emperyalizmle çeşitli uzlaşmalara girildi, devrimci mücadelelere verilen destek kesildi ve artık sosyal demokratlaşmış olan komünist partileri eliyle, o bölgelerde "ulusal mutabakat" adı altında, sınıf uzlaşması dayatıldı. Bugün emperyalizmin önemli bir zayıf halkası olan Güney Afrika'da Gorbi çizgisinin rolünü bu çerçevede ele almak gerekir.

Koca Güney Afrika devrimini bugünkü durumuna getirmek kolay olmadı. Epey ön hazırlık yapıldı. Mozambik'te, Zambia'da, Angola'da ve ANC'nin örgütlü olduğu öteki Afrika ülkelerinde, ANC'nin askersel ve siyasal üs tutması durduruldu. Mücadelenin bütün alanlarında, sınıfsal uzlaşma çizgisi dayatıldıktan sonra, ANC'ye Moskova'da temsilcilik açtırıldı.

Bugün SSCB yönetimi, ırkçı rejim ile ona karşı mücadele eden güçlerin uzlaşmasına aracı olabileceğini söylüyor. Afrika sorumlusu dışişleri bakanının yardımcısı olarak Namibya "bağımsızlık" görüşmelerinde Sovyetler Birliği'ni temsil eden Anatoli Adamişin, ülkesinin rolünü Güney Afrika radyosunda şöyle açıkladı: "Bizim rolümüz iki tarafın görüşmesini sağlamak ve hem siyah, hem de beyaz, bütün Güney Afrika nüfusunun kabul edeceği adil bir çözümü desteklemektir." Aynı açıklamada Adamişin, sorunların barışçıl çözümünden yana olan güçleri desteklediklerini de vurguladı.

Devrim, reform pazarlığıyla boğuluyor

ANC uzun yıllar çeşitli düzeylerde verdiği devrimci mücadele temelinde güçlendi ve yığınlara da bu nedenle öncülük edebildi. Bugün ise devrimci mücadeleyi reddetmiş, barışçıl uzlaşmayı yönetim düzeyinde benimsemiş durumdadır. ANC'nin, devrimci mücadeleyi destekledikleri için ırkçı rejimin zindanlarında yıllarca kalmış ve büyük saygınlık kazanmış olan liderlerinin geçenlerde serbest bırakılmaları ne yazık ki bu uğursuz temeldedir.

Irkçı rejim, ANC liderlerini serbest bırakarak, içeriden ve dışarıdan gelen "af"(!) isteklerini karşıladı ve kaynayan kazana, yığınların saygısını kazanmış bu liderler aracılığıyla soğuk su boşalttı. Irkçı rejimin oyunu bu kadar açıkken, ANC yönetimi ırkçı rejimin devlet başkanı F.W. de Klerk'in iyi niyet taşıdığı görüşünü yayıyor ve ANC'nin uzlaşmaya açık olduğunu söylüyor. Ama unutmasınlar ki altındaki ateş yandığı sürece o kazan yine kaynar, hem de soğuk su ekleyecek yeri kalmayacağı için yeniden soğutması zorlaşır.

ANC'nin yedi yöneticisinin serbest bırakılmasını kutlamak üzere, 29 Ekim'de Soweto'da bir miting yapıldı. Miting, ANC'nin kuruluşundan bu yana (1912) en büyük mitingdi, yasadışı ilan edildiği 1960 yılından bu yana ise ilk açık mitingdi. Aynı zamanda uzlaşmacılık rüzgarlarının ortalığı kasıp kavurduğu ilk miting oldu.

ANC başkanı Oliver Tambo'nun bu mitingde okunan konuşmasında, ANC'nin "dostluk" eli, devlet başkanı F.W. de Klerk'e koşullu da olsa uzatıldı. Aynı mitingde, zindandan yeni çıkmış ve ANC'nin eski başkanlarından olan Walter Sisulu konuştu. O da, bir yandan ırkçı rejimin kriz içinde olduğunu, geleceği olmadığını söyledi, öte yandan da barışçıl görüşmelerin "özgürlüğe giden en kestirme yol" olduğunu ileri sürdü. Sisulu'nun, ANC tarihini barış istemiyle sınırladığı mitingde, ANC için "özgürlük" de istendi.

Açıktır ki, ANC'nin siyaseti, devrimin ilerlemesini, burjuva demokrasisiyle durdurma pazarlığının bir parçasıdır. Irkçı rejim krizdeyse neden vurup devirmiyorlar? Çünkü rejimi devirmek değil, biraz değiştirmek için çalışıyorlar. Bu nedenle "ANC'ye özgürlük" istiyorlar. Irkçı rejim de, ANC yöneticileri bu "verimli" çalışmayı sürdürsünler diye ANC'ye adım adım "özgürlük" veriyor. ANC yöneticilerini, "koşulsuz" salıverdiği gibi, mitingde onların konuşmalarına, ANC bayraklarının dalgalanmasına vb. müdahale etmiyor.

Devrimci mücadele veren, ırkçı rejimden "özgürlük" dilenmeyen ANC daha özgürdü. Ne var ki, Gorbici mantık, burjuva yasaları içinde hapsolmayı "özgürlük" diye anlıyor. Bu mantıkla konan hedefler artık burjuva düzenin sınırlarını aşmıyor.

Uzlaşmanın sorunları büyük

Irkçı rejimle masaya oturup görüşmek için ANC'nin bazı koşulları vardır. Bunlar, bütün siyasal tutukluların serbest bırakılmasını, baskıcı yasaların ve idamların kaldırılmasını içeriyor. Bu ön koşulların önemli bir işlevi, ANC içindeki ve çevresindeki devrimcileri yatıştırmak, verdiğimiz ödün karşılığında birşeyler alıyoruz havasını yaratmaktır. Kaldı ki, bunlar Güney Afrika'da, rejimin yıkılmasındansa, bazı değişmelerle cilalanmasını yeğleyen burjuvazi için son çözümlemede verilmeyecek ödünler de değildir. Ama bu ödünlerin ne zaman, nasıl ve ne ölçüde verileceği yine can alıcı önem taşımaktadır.

Güney Afrika'nın patlayıcı ortamında reformların ne gibi etki yapacağı belli olmaz. Reformlar devrimci mücadelenin daha rahat yürütülmesine de yarayabilir. Bu nedenle ANC'ye deniyor ki, sen önce devrim kaçkını bir temelde daha geniş bir birlik sağla, biz asıl ödünleri öyle verelim. Tabii o zaman hepsi de verilmeyebilir.

Bu anlayışla, ANC ve yandaşlarının oluşturduğu Demokratik Yığın Hareketi (DMM), "Demokratik gelecek için konferans" adıyla bir konferans düzenledi. Irkçı rejimin de izin verdiği konferansa değişik görüşlerden 4 bin kadar delege katıldı. Konferansa, burjuvazi ile yıllar önce uzlaşmış olan Buthelezi'nin İnkatha örgütünden temsilci çağrılmadı. Bunun dışında hemen her *anti-apartheid* (yani ırkçı sisteme karşı) örgüt konferansta vardı.

Konferansın amacı Birleşmiş Milletler'de Güney Afrika konusu görüşülmeden önce çeşitli hareketleri birleştirmek, pazarlık masasında ANC'nin elini yukarıda değindiğimiz çerçevede "güçlendirmekti". Ama DMM'nin özel çabalarına rağmen konferansta birlik sağlanamadı.

Pan Afrika Kongresi (PAC) ırkçı rejimle tüm iktidarın teslimi dışında bir görüşmeye katılmayacağını belirtti ve konferansta ANC'nin sunduğu, ırkçı rejimle ön koşullu olarak görüşmeyi öneren, Harare bildirgesi oylanırken oy kullanmadı ve bu bildirge konferansın bildirgesi olarak kabul edildi. Konferansa katıldığı halde oylamaya katılmaması, PAC'ın izlediği siyah ırkçı siyasetin tutarlı bir devrimci çizgiye oturmasının çok güç olduğunu gösterdi.

Konferansta daha tutarlı bir devrimci muhalefet yine ANC içinden çıktı. Devrimci gençler, özel görevli bazı ekiplerin ve savunma komitelerinin yeniden canlandırılmasını istediler. Konferansa katılan Sovyet temsilcisi, Prof. Irina Filatova'ya Sovyetler Birliği'nin neden "sosyalizmi sattığını" sordular. Filatova, "benim ülkemde yaşasaydınız, böyle bir soruyu soramazdınız bile" diye küstah bir yanıt vererek, *glasnost*'un devrimciler için geçerli olmadığını bir kez daha kanıtladı.

Sonuçta, konferans amacına ulaşmadı. Bildirgede, ırkçı rejime karşı güçlerin sıcak mücadeleye destek olmaları, ambargoyu yine sıkmaları gibi ön koşullar da yer aldı. Bunun üzerine Gorbi çizgisi ile emperyalizm Birleşmiş Milletler'de elele verdi ANC'yi bir geri adıma daha zorladı. Birleşmiş Milletler'in 14 Aralık'ta onayladığı bildirge, görüşmelerin başlaması için bazı ön koşulların kalkmasını istedi.

Birleşmiş Milletler'de kabul edilen bildirge Harare Bildirgesi'nin görüşmeler için ileri sürdüğü ön koşullardan, sıcak mücadeleye destek, ekonomik ambargo gibi ırkçı rejimi sıkıştıran maddeleri düşürdü. Bunun karşılığında, ırkçı rejim olağanüstü hali kaldıracak, siyasi tutukluları sebest bırakacak ve orduyu siyahların yaşadığı şehirlerden çekecek. Dayatma, böyle aldım-verdim görünümünde olmak zorundaydı. Öyle oldu.

Irkçı rejimin içi

Irkçı rejim içinde *anti-apartheid* örgütlerle, özellikle de ANC'yle uzlaşmayı benimsemekte olan kesim güçleniyor. Gorbi'nin baskısıyla ANC'nin izlemekte olduğu siyaset, Sovyetler Birliği'nin şöyle ya da böyle müdahalesiyle Namibya ve öteki komşu ülkelerde yapılan uzlaşmalar vb. ırkçı beyazların korkusunu dağıttı. Tabii aşırı sağ kanadın uzlaşmacı ANC'ye bile tahammülü yok.

Irkçı rejim bir yandan, yaratılmakta olan uzlaşma havasının bozulmaması için özen gösteriyor. *Anti-apartheid* güçlerin bazı toplantılarına izin verebiliyor. Bunlara ilişkin haberler basında da yer alabiliyor. Ama öte yandan, düzene karşı eylemlerin basına yansıyıp da patlayıcı ortamı ateşlemeye yaramaması için basına baskı artırıldı. Son aylarda basın, bir yıl içinde aldığından daha çok sayıda ihtar aldı.

Irkçı rejim, fol yok yumurta yokken yaratılan uzlaşma havasının ardında ekonomik ve siyasal darboğazı da genişletiyor. Bu havayı kendi halklarına gösteren emperyalist ülkeler, zaten pek sıkı tutmadıkları ekonomik ve siyasal ambargoyu eskiye göre daha da gevşetiyorlar. Öte yandan uzlaşma havasına omuz veriyorlar.

Fransa'nın sözde "sosyalist"leri, gerçekte liberalleri, Güney Afrika'daki uzlaşma havasına omuz veren bir konferans düzenlediler. Altı gün süren konferansa yüze yakın delege katıldı. En büyük gurubu 25 kişilik delegasyonla ANC oluşturdu. ANC dışında, öteki *anti-apartheid* hareketler, sendikalar, Güney Afrikalı ve Avrupalı liberaller, Güney Afrika tekelleri de konferansa temsilci gönderdiler.

Amacı Güney Afrika'da uzlaşmayı körüklemek olan konferansı devlet başkanı Mitterrand'ın eşi, Danielle Mitterrand örgütledi. Fransız liberallerinin bu girişimi hiç yabancı gelmiyor. Bayan Mitterrand Kürt Konferansı da düzenlemişti.

Konferans ANC'nin uzlaşmacı siyasetini bir kez daha sergiledi. ANC içinde önemli bir güç oluşturan işçi sendikaları konfederasyonu COSATU'nun ekonomik danışmanı Alec Irwin, "sendikal hareketin içinde yeni bir çizgi ortaya çıkıyor, pervasız sosyalist ama ölmekte olan Marksizm-Leninizm değil" dedi. Irwin'in "sosyalizm"inde, yoksul siyahlarla, zengin beyazlar arasındaki aşırı dengesizlikleri ortadan kaldırmak için ekonomiyi yeniden düzenlemek, bunun için de kapitalist pazar güçleri gerekliymiş. Dolayısıyla bu "sosyalizm", aynı konferansa katılan, büyük bir tekelin temsilcisi Ronald Bethlehem'dan kabul gördü. Bu kişi "böyle bir düzende yaşarım" dedi. Hatta bu "sosyalist" çerçevenin korunabilmesi için ekonominin yeniden örgütlenmesi gerektiği görüşüyle de uyuştuğunu belirtti.

İstedikleri gibi "garip sosyalizm"ler öne sürsünler, uzlaşmacılığı sürdürsünler, Güney Afrika yine de barut fıçısıdır. Yığınlar ırkçı rejime kökünden karşıdır. Öte yandan GAKP ve ANC içinde ve dışında ırkçı rejimi devrimle alaşağı edip uyuz bir burjuva demokrasisine takılmadan ilerlemek isteyen, bu uğurda mücadele eden güçler vardır. Üstüne soğuk su dökerek kazanın kaynamasını bir süre için durdurabilirler. Ama kazanın altında yanan devrim ateşi, kazanı yeniden kaynatmakla da kalmayacak onu patlatacaktır.

Ahmet Fırat

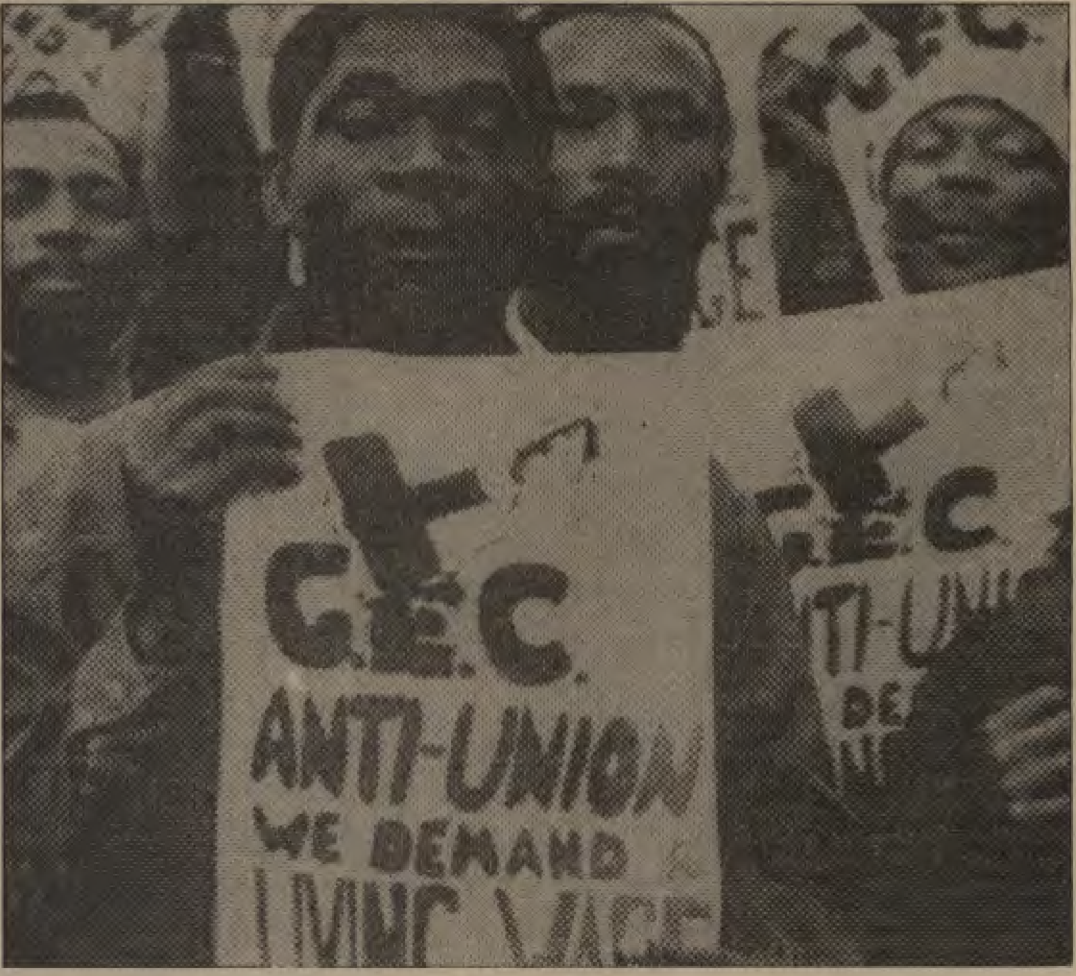

Bunca yıl baş eğmemiş bir devrimcinin üstüne yıkılan bu uğursuz rolü oynamasını soruyla karşılıyoruz

Mandela'nın rolü gönüllü mü?

Nelson Mandela çeyrek yüzyıldan fazladır ırkçı rejimin zindanlarında kaldı ve boyun eğmedi. Yalnızca ANC tabanı değil, tüm Güney Afrika halkı ve dünya halkları onu bu yüzden sevdi. Ama Gorbi'nin dayatmasıyla ANC'nin uzlaşmacı çizgiye kayması üzerine, bütün *anti-apartheid* güçleri birleştirme misyonunda Mandela'nın sırtına ilginç bir rol yüklendi.

Mandela, DMM, sendika temsilcileri, PAC, öteki anti-apartheid gurupların temsilcileri ve hatta işadamlarıyla görüşmeler yaptı. ANC'nin düşmanı İnkatha hareketiyle bile haberleşmektedir. Irkçı rejim de Mandela ile görüşmeler yapıyor.

Bu görüşmeler içinde belki de en önemlisi, Mandela'nın 13 Aralık'ta, tam da Güney Afrika konusu Birleşmiş Milletler'de görüşülürken devlet başkanı Klerk ile yaptığı görüşmedir. Bilindiği gibi daha önceki devlet başkanı P.W. Botha da Mandela'yla temmuz ayında görüşmüştü. Ama son yapılan görüşme, ön koşulların fiilen ve gizlice geri çekilmiş, ırkçı rejimle resmi görüşmelerin el altından başlamış olabileceğini düşündürtüyor.

Ön koşulların öyle kağıt üzerinde hemen ve açıkça kaldırılması kolay değildir. Irkçı rejimle uzlaşmak, tabana hâlâ yabancı bir anlayıştır. Irkçı rejim yıllarca içeride tuttuğu ANC yöneticilerini, uzlaşmacı siyaseti tabana indirmeleri için salıverdi. Mandela da şu sıralarda militan COSATU sendika konfederasyonunun yöneticileri ve öteki *anti-apartheid* örgüt temsilcileriyle yeniden görüşecek.

Mandela bütün görüşmeleri hiç kuşkusuz ANC'nin onayıyla, hatta ısrarıyla yapıyor. Ama sözcüğün en çirkin anlamıyla kullanılıyor. Mandela öne sürülerek görüşmelerin kapı, hatta demir parmaklık arkasında olması sağlanıyor. Uzlaşma tabana yutturulursa sevabı ANC'ye yazılacak, yutturulamazsa da Mandela harcanacak. Nitekim, ANC'nin bir sözcüsünün, Mandela'nın Klerk ile görüşmesinden sonra ona olan güvenlerinin tam olduğunu yinelemesi bunu gösteriyor. Açık kapı bırakıyorlar.

ANC içinde Mandela'yı işbirlikçilikle suçlayanlar vardır. Devrimci mücadelenin çeşitli biçimlerine karşı tek bir söz etseydi yıllar önce salınabilecekken şimdi düpedüz uzlaşmacılık yapması pek akla yatkın gelmeyen Mandela, belki sağa kaydı, belki zorla kaydırıldı, belki de dışarı çıkıp işe yaramak için zorunlu bir ödün veriyor. Belki ölümle tehdit edildi ve içeride ölürse adını yalanlarla kolayca karalayabileceklerini bildiği için, ödün verip dışarı çıkmanın daha doğru olduğunu düşündü. Bunları bilemeyiz. Bu nedenle, Mandela'yı suçlayan kesimler onu bırakıp, SBKP yönetiminin ve ANC'nin uzlaşmacı siyasetiyle uğraşırlarsa daha iyi olur. Asıl olarak, yıllarca boyun eğmemiş devrimcileri çaresizliğe iten Gorbi çizgisi lanetlenmelidir. Gorbiciler kendileri batağa girdiler, yıllarca boyun eğmeden direnen devrimcileri de o batağa çekmeye çalışıyorlar.

Büyük insan, değerli devrimci Bedir Aydemir, ölümünün birinci yıldönümünde çeşitli toplantılarla anıldı. 30 Aralık'ta Londra'da da bir anma toplantısı yapıldı. Bedir Aydemir'in 18 yıllık ve en güvendiği arkadaşı, can yoldaşı R. Yürükoğlu'nun bu toplantıda yaptığı konuşmanın bir bölümünü, toplantıda bulunan bir arkadaşımızın bant kayıtlarından özetleyerek veriyoruz.

Bedir'le birlikte Bedir için de

R. Yürükoğlu

Değerli yoldaşlar,

Bu toplantıya gelmeden önce, Bedir'i tanımamış olanlara neler anlatabilirim diye çok düşündüm. Bedir'in üstün, örnek alınması gereken yanları sayısız. Ancak, geçen yıl cenazesinde andığım beş özelliği var ki, benim için çok önemlidir.

Birincisi, *sadakatiydi.* Bedir gibi bir insanda en önemli özellikleri ararken sadakati neden getirirsin demeyin. Bence en önemli özelliği sadakatiydi. İnsanın davasına, inançlarına, örgütüne, yoldaşlarına, karısına, kocasına, sevgilisine sadakati olmadıktan sonra hiçbir şeyin başarıya ulaşmasının olanağı yoktur. Bedir'de biz sadakatin en güzel örneğini gördük. Bu sadakat, köpeğin sahibine olan sadakati gibi tabii değildi. Son derece bilinçli, sözünü sakınmayan, eleştirisini ağzının içinde çevirmeyen bir sadakatti.

İkincisi, birinci özelliğiyle de bağlı, *disipliniydi.* Örgütlerin yaşamlarında her an binlerce karar alınır. Herkes de her kararı benimsemez, doğaldır. Ancak bunca yıl içinde, karar alındıktan sonra, Bedir'in o kararlara karşı çıktığını, o kararları çekiştirdiğini, o kararları coşkuyla uygulamadığını bir kul görmemiştir.

Üçüncü özenilesi özelliği, sorunlara, konulara yaklaşırken kullandığı *yöntemiydi.* Az gelişmiş ülkenin insanlarıyız. Çok yönden açıklarımız büyüktür. Örneğin bilimsel, siyasal konulara genel olarak aceleci ve yüksek sesle yaklaşırız. Türkiye devrimci hareketi gürültülü konuşur. Oysa hiç olmazsa sorunları incelerken serinkanlı, soğuk kanlı, sakin ve tüm malzemeyi toplayarak çalışmak gerekir. İşte Bedir tüm yaşamıyla bize bu konuda örnek oldu. Onun çalışmasını yakından görenler gerçekten hayranlık duymuşlardır. Kullandığı defterin sayfalarını bölümlemesi bile hepimize çok şey öğretmiştir.

Dördüncüsü, gerçekten az bulunur bir *kültüre* sahipti. Onun kültürü, öyle dergi sayfalarını hızlıca karıştırarak edinilmiş birkaç yazar ve kitap adı değildi. Derin bir kültürü vardı ve onu toplumumuzun kökleriyle bağlayabilmişti. Bu nedenle de, Bedir işçiye yabancı bir insan değildi. Son derece halktan, candan bir insandı.

Beşinci özelliği *neşesiydi.* İyi gün olur, kötü gün olur, ama her zaman en sıkıntılı anlarımızda bile Bedir kahkahalarıyla, esprileriyle, fıkralarıyla hepimizin moralini yükseltmiştir. Kendisi de hastalığını aynı şekilde karşıladı, aynı şekilde öldü.

Bedir yoldaş yeri dolmaz bir boşluktur. O boşluk dolmaz. Yine diyorum hele bizim gibi azgelişmiş ülkelerin insanları arasında. Fakat daha da üzüldüğümüz nokta, sınıfına verebileceklerinin tümünü veremeden gitti. Yoksa herkes gidici. Bir tek kavga ve yaptıklarımız geride kalıyor. İşte o verebileceğinin azını verebildi. Dolayısıyla sınıfı da onu yeterince tanıyamadı. Ama bundan sonra tanıyacak ve sevecek. Bu, ona sözümüzdür.

Birkaç gün önce bir gurup devrimci genç İstanbul Üniversitesi'nde Bedir yoldaş için bir eylem yaptılar. Açtıkları pankartta, "öğretmenimiz Bedir Aydemir'i mücadelemizde yaşatıyoruz" yazıyordu. Onlar o eylemi yaparken, üniversitede iki ayrı yerde, iki forum vardı. Biri *Yeni Çözüm*'ün ötekisi TBKP'lilerin yaptığı forum. İkisi de Romanya üzerine. *Yeni Çözüm* "Romanya'da olanlar karşı-devrimdir" diyordu. TBKP'liler ise, "yeni yönetimi destekliyoruz" diyorlardı. *Yeni Çözüm*'ün Romanya'da olanlara karşı-devrim demesi doğrudur, iyidir, ama devrimci hareketin önünde yanıtlanacak daha birçok soru vardır. Sosyalist sistem buraya nasıl geldi? Neden çöktü? Ne oldu? Bunları doğru anlatabilmek gerekir.

Doğru anlatmak da tek başına yetmiyor. Doğru görüşler, yeterli bir güçle desteklenmedikçe olmuyor. Biz, bunun için, dövüşüyoruz, şimdi daha da iyi, daha da hırslı dövüşeceğiz.

Bedir her zaman yanımızda olacaktır. Bedir gibi yaşayabilmek, Bedir gibi ölebilmek ne güzel!

İstanbul'da bir gurup üniversiteli devrimci genç, "devrimci öğretmenimiz" diye niteledikleri Bedir Aydemir'i, bir gösteriyle andılar. Bedir Aydemir'in son yıllarını geçirdiği Londra'da da büyük bir anma toplantısı yapıldı.

Bedir Aydemir eylem ve toplantılarla anıldı

Örnek bir insan, değerli bir devrimci olan Bedir Aydemir, ölümünün birinci yıldönümünde çeşitli eylem ve toplantılarla anıldı. İstanbul'da bir gurup üniversiteli devrimci genç, "devrimci öğretmenimiz" diye niteledikleri Bedir Aydemir'i, bir gösteriyle andılar. Öte yandan İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana'da yapılan küçük küçük bazı anma toplantılarının yanısıra, Bedir Aydemir'in son yıllarını geçirdiği Londra'da da büyük bir anma toplantısı yapıldı.

Toplantıya katılan muhabir arkadaşımızın bildirdiğine göre, Bedir Aydemir'in külleri, bayraklar arasında, kırmızı örtülü bir masaya konmuştu. Her yer Bedir Aydemir'in resimleriyle, afişlerle donatılmıştı. Geniş bir kalabalığın katıldığı toplantıda, çeşitli yönleriyle Bedir Aydemir'i anlatan üç konuşma yapıldı. (Bunlardan ikisinden bazı bölümleri bu sayfamızda bastık.) Marşlar ve şiirler okundu. Ayrıca Bedir Aydemir'i gösteren üç video gösterildi.

Muhabirimiz kendi izlenimlerini aynen şöyle dile getirmiş:

"Kişi olarak Bedir Aydemir'i tanımıyorum, ama, Londra'da yaşayan çok sayıda Türkiyeli işçinin içten bir üzüntüyle ve derin bir saygıyla toplantıya katılmasından, toplantının havasından ve Bedir Aydemir'in yakın arkadaşlarının konuşmalarından çıkardığım, kendisinin örnek bir insan ve çok değerli bir devrimci olduğudur. Nitekim toplantıya katılanlarla konuştuğumda, Bedir Aydemir'i bana 'salonlar ona dar, o ancak mücadeleye sığar' diye özetlediler."

Londra'da yapılan anma toplantısında Bedir Aydemir'in 18 yıllık bir başka yakın arkadaşı da özetle şu konuşmayı yaptı.

Hem örnek alıyoruz, hem örnek gösteriyoruz

Ozan Öncü, Bedir için yazdığı şiirde "avuçlarınızın içine yazın" demiş. Gerçekten de Bedir, kafamızda, gönlümüzde, alnımızda, avucumuzda her zaman yazılıdır.

Bedir yoldaş çok iyi bir eğitim almıştı, çok üst düzeyde bir burjuva aileden gelmişti. Burjuvazinin bütün olanaklarından yararlandı. Burjuvazi ne veriyorsa ondan öğrendi, o bilgileri aldı ve silahı burjuvaziye karşı çevirdi. Kendisi son derece kültürlü bir kişiydi.

İşçi sınıfı aydınıydı, çünkü son nefesine kadar hem işçi sınıfının çıkarlarını savundu, hem de işçi gibi çalıştı. Dünyada çok işçi vardır ki Bedir kadar sürekli, düzenli, disiplinli ve çok çalışamaz. O her yönüyle tam bir işçi sınıfı aydınıydı.

Kendisi Barış Derneği'nde çalışırken, adil ve kalıcı bir barışın ancak devrimle sağlanabileceğini söylüyordu. Onun karşısındakiler de, o zamanlar üstü kapalı bir biçimde, sınıf barışını savunuyorlardı. O zamandan bu yana bu oportünist görüşler büyüdü, olgunlaştı, sosyal demokratlaştı ve barış değil, işçi sınıfının satışı anlamına gelen karşı-devrimci bir çizgiyi ortalığa saçtı. Bedir'in hasta yatağında epey uğraştığı, yanıt hazırlamaya çalıştığı Gorbaçof çizgisi karşı-devrimci sonuçlarına artık ulaştı.

Sosyalist ülkelerde karşı-devrimci içerik taşıyan adımlar zaten bir süredir bir bir atılıyordu. Romanya'da emperyalizmin ve Gorbaçof'un elele tezgahladığı, düpedüz ve açıktan karşı-devrimci darbeyle artık bir sıçrama oldu. Sosyalistler çarpıştılar, direniş koydular. Başta Çavuşesku yoldaşlar olmak üzere Romanyalı sosyalistler, ajanlara, silahlara, komplolara yenildiler. Ama onlar da Bedir gibi, "yaşasın davam" diyerek öldüler. İşçi onuruyla, emperyalizmi ve Gorbi çizgisini yendiler. Karşı-devrimin basit hilelerle, komplolarla, ajanlarla kazandığı zafer, bu koca zaferin yanında bir hiçtir. Bu onurla, devrimci mücadele, göreceksiniz daha büyük bir hızla yükselecektir.

Şimdi "domino teorisi" diyorlar. Ülkelerin birbiri ardından önemli değişimler geçirmesine "domino teorisi" adı veriliyor. Emperyalizm ideolojik tohumlar atıyor, oyunlar tezgahlıyor ve sonra bunlar sonuç versin diye bekliyor. Bunlar gerçekten de sonuç veriyor, sosyalist ülkelerden birbiri ardına kötü haberler alıyoruz. Bu "domino teorisi", şimdi sosyalist ülkelerde çözülmeler biçiminde kendini gösteriyor, şimdi emperyalizm gülüyor. Ama bu "domino teorisi", günün birinde, emperyalizme karşı da işleyecek.

Kafanızda bir de şunu canlandırın. Türkiye'de devrim olmuş, Uzak Asya'ya, Afrika'ya, Ortadoğu'ya, Balkanlara ve Avrupa'ya etkileri yayılmış. Öyle domino teorileri de göreceğiz. O zaman da değişim koridorunda kapitalist dominolar bir bir dizilmeye başlayacak ve eskisinden daha güçlü bir sosyalizm doğacaktır.

Karşı-devrimin kazanımları geçicidir. Bunda hiçbir kuşku yok. Ama bunun şöyle bir yönü de var. Bugün karşı-devrimin kazandığı başarılar bizim görevlerimizi artırıyor. Bunu da unutmamalıyız.

Devrim mücadelesini dünyada artık daha çok yönlü, bilgiye daha çok dayalı olarak, yani daha derin bir militanlıkla vermek zorundayız. Başka bir deyişle Marksizm-Leninizmi daha iyi öğrenerek, her alanda daha iyi uygulayarak mücadele vermek zorundayız. Devrimci mücadelede kahramanlık hiç eksik olmayan birşey. Ama artık bu yetmiyor. Bugün dünya devrimi, kahramanlığı, aynı ölçüde bilimsellikle bağlayan, Bedir gibi kadrolara ihtiyaç duyuyor. Dünya devrimi, bizim önümüze koyduğu görevlerle, biz devrimcileri ilerletiyor.

Türkiye devrimci hareketi de, dünya devriminin gereklerini yerine getirme göreviyle karşı karşıyadır. Devrimci hareketimizin tarihi unutulmaz kahramanlıklarla doludur. Nice şehitler verdik. Ancak kahramanlığı bilimsellikle bağlamak acısından Bedir hepimize örnek olmalıdır.

Bedir, Türkiye'de sık sık rastlandığı gibi, siyasal alanda kahramanca mücadele veren, ama ondan sonra, başka alanlara geldiği zaman, bir çevre sorununa geldiği zaman, arkadaşlık ilişkisine geldiği zaman, aile ilişkisine geldiği zaman, düzenin bilinçsiz ürünü olan bambaşka bir kişiliğe bürünen devrimcilerden değildi. Bedir, her yanıyla, yaşamının her alanında, derinlemesine, yani tam ve tutarlı bir devrimciydi.

Şimdi Gorbaçof Marksizm-Leninizmi dogma olarak ilan ediyor, çünkü Gorbaçof'un kendi geçmişi gerçekten dogmatiktir. O geçmişte yadsımak için bile dogmadan başkasını bulamaz. Nitekim bazı dogmaları kaldırıyor, başka, çok daha sağ, düpedüz burjuva dogmaları önümüze sürüyor. Oysa gerçek Marksizm-Leninizm hiçbir zaman dogmatik, kalıplı değildir. Bedir taa gençliğinden beri buna da örnek oldu. O sorunlara her zaman için geniş bilimsel bakış açısıyla baktı.

Bedir'in örnek alınması gereken daha başka özelliklerini de sıralayabiliriz. Ama son olarak yalnızca bir konuya daha değinelim.

Biliyorsunuz, devrimciler halkın dini inançlarına saygılıdır. Halk nasıl bir dini inanca sahipse, ölüsünü de öyle gömer. Bu saygı duyulacak birşeydir. Ama dini inanca sahip olmayan, ateist insanların, devrimcilerin, yeşil örtüler arasında gömülmeleri, camilerde okuyup üflenmeleri, sarıklı hocalar tarafından ellenmeleri doğru birşey değildir. Devrimci hareketimiz, ölenlerin değil, kalanların eksiği olarak beliren bu durumu da değiştirmelidir.

Menşevik kurşunlarla genç yaşında ölen İnanç'ın tabutu, 12 Eylül'ün ayak sesleri duyulurken, 1980 Eylül ayında bayrağa sarıldı. Bedir ise kendi isteğiyle yakıldı. Yakılabilir de gömülebilir de, ama önemli olan ölümün de, tüm dünya görüşüyle, hayat felsefesiyle tutarlı ve kırmızı olmasıdır. Bedir bu açıdan da yeni bir örnek olacaktır. Türkiye devrimci hareketi yanlış alışkanlığını değiştirecektir.

Bedir'i birinci ölüm yıldönümünde, sevgi ve saygıyla anıyoruz. Hem örnek alıyor, hem de örnek gösteriyoruz.

Eğer bugün Çavuşesku karşı-devrimin kurşunlarına hedef olurken, "ben ancak işçi sınıfına ve partime hesap veririm" diyorsa, eğer bizim Bedir'imiz geçen yıl, hastalığa yenik düşerken, son nefesinde "yaşasın sınıfsız toplum, yaşasın mücadele" diyerek ölüyorsa, bunlar toplumsal anlamda, bireysel değil, toplumsal anlamda birer kanıttır, davanın kazanılacağının başlıbaşına kanıtlarıdır. Kazanacağız ve gün gelecek, tüm ölülerimizi Bedir'imizi biz de zevk ve coşkuyla anacağız.

Yaşasın Bedir'in mücadelesi!

İŞÇİNİN GAZETESİ

15 günlük gazete. Sahibi: Necati Yazıcıoğlu. Sorumlu yazı işleri müdürü: Murat Koçak. Yazışma adresi: Piyerloti Caddesi, 17/4-B, Çemberlitaş, İstanbul tel: 515 8464. Posta kutusu: 644 Sirkeci, İstanbul. Fiyatı: 1000TL. Yıllık abone bedeli: Türkiye: 20.000 TL., Avrupa: 15 Sterlin, 45 DM, 150 Frank. Amerika: 30 Dolar. Havalelerin gönderileceği hesap: Şeref Sayman, Yapı ve Kredi Bankası, Çemberlitaş Şubesi, İstanbul. Baskı: Uygun Matbaacılık Ltd. Mimar Mehmet Ağa Caddesi, No:36, Sultanahmet, İstanbul. Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı gazetemize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez.